

گرامی باد نام و یاد شهیدان فتح فرم شهر

سالروز شهادت حضرت فاطمه زهرا (س)

تسلیت باد

ارتحال ملکوتی مرجع عالیقدر

حضرت آیت الله العظمی بهجت (ره)

تسلیت باد

ساحل خاتم

هفتنامه داخلی مرکز رسیدگی به امور مساجد

سال ششم / شماره ۳۰۲ / شبه ۶ خرداد ۱۳۸۸ / ۲۸ جمادی الثانی ۱۴۳۰ / ۲۳۰۱۳۰۱ من ۲۰۰۹

صفحه آخر ۱۲

اجتماعی ۱۱

فرهنگی ۱۰

بین الملل ۹

نخستین جلسه شورای عالی گرامیداشت هفته جهانی مساجد برگزار شد

نخستین جلسه اعضای شورای عالی گرامیداشت هفته جهانی مساجد با حضور حجت الاسلام والمسلمین ابراهیمی رئیس مرکز رسیدگی به امور مساجد، دکتر مصطفوی، رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، احمد نوریان معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، نمایندگان از مجمع تقریب مذاهب اسلامی، سازمان صدا و سیما، شورای سیاستگذاری ائمه جمعه، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها در محل سالن کنفرانس مرکز رسیدگی به امور مساجد برگزار شد. رئیس مرکز رسیدگی به امور مساجد در این جلسه طی سخنانی با استناد به آیات و روایات متعدد به بیان اهمیت جایگاه مسجد در اسلام پرداخت. وی گفت: ۲۸ آیه قرآن و ۷۰ باب از وسائل الشیعه به اهمیت و جایگاه مسجد اشاره شده است. وی افزود: اولین اقدام نبی مکرم اسلام در ایجاد حکومت اسلامی ساخت مسجد بود و این اقدام دلیل بر این است که برای پیامبر اکرم (ص) کار دیگری بر مسجد اولویت نداشت و الا پیامبر (ص) اول آن کار را انجام می‌داد.

حجت الاسلام والمسلمین ابراهیمی در بخش دیگری از سخنان خود ضمن اشاره به تاریخچه نامگذاری هفته جهانی مساجد از سوی سازمان کنفرانس اسلامی، به بیان گزارشی از فعالیتهای مرکز رسیدگی به امور مساجد در تصویب کرد: تاکنون کتب زیادی در خصوص مسجد از جمله مدیریت مسجد، احکام مسجد، روایات مسجد و... به صورت تخصصی به همت مرکز رسیدگی به امور مساجد منتشر شده است

امام جمعه کرمانشاه:

شورای عالی گرامیداشت هفته جهانی مساجد به بیان نظرات، دیدگاه‌ها و پیشنهادات خود در زمینه برگزاری هرچه باشکوه‌تر مراسم هفته جهانی مساجد پرداختند.

ارتباط علمی و تربیتی با اهل بیت (ع) سرمایه اصلی مسلمانان است

امام جمعه کرمانشاه گفت: ارتباط علمی و تربیتی با اهل بیت (ع) سرمایه اصلی مسلمانان است و هر مسلمانی به مسیر برود به سرمایه‌ای عظیم و بی‌پایان دست یافته است. آیت الله شیخ مصطفی علما در جشنواره تقدیر از خیران فرهنگی و دانش آموز استان کرمانشاه در تالار شهید بهشتی این شهر اظهار داشت: کسانی که ارتباط تنگاتنگی با اهل بیت (ع) دارند، روحیه‌ای با نشاط و هدفمند دارند چرا که تنها با این روش می‌توان برای همیشه به این روحیه دست یافت. وی ادامه داد: پیروزی انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران به ویژه اقتدار امروز ما در سطح بین‌الملل مدیون این سرمایه است و از آنجایی که هیچ جایی در دنیا این سرمایه بزرگ را ندارد، دشمنان همیشه در پی نابود کردن این سرمایه ملت ایران هستند. علما گفت: بقاع متبرکه مکانی برای رسیدن به این سرمایه‌های عظیم است و مقام رهبری حساسیت این موضوع را به خوبی درک و آن را به عنوان قطب فرهنگی معرفی کردند از این رو ما نیز به پیروی از فرامین ایشان باید در احیای این مکان‌های مقدس هرچه بیشتر تلاش کنیم. نماینده ولی فقیه در استان کرمانشاه در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به روز معلم گفت: امروز معلمان و مربیان در مدارس کشور وظیفه خطیری و بزرگی بردوش دارند چرا که نسل نوجوان و جوان امروز بیش از نیمی از عمرشان را در مدارس می‌گذرانند و همه معلمان باید دانش آموزان را با سرمایه عظیم اهل بیت (ع) هر چه بیشتر آشنا کنند. وی

افزود: ایران اکنون به عنوان یک قدرت شاخص در خاورمیانه مطرح است و نیاز داریم نسل جوان با توکل بر خدا و ارتباط با اهل بیت (ع) این قدرت و اقتدار را قدر دانسته و برای همیشه زنده نگه دارد. مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان نیز در این جشنواره گفت: فرهنگ اساس هویت هر جامعه‌ای بوده، فرهنگ دینی و مذهبی مایه عزت و عظمت ایران اسلامی است. سیداسماعیل حسینی مقدم افزود: ایران با داشتن این فرهنگ توانسته از الگوگیری از شرق و غرب دوری کرده و با اقتدار و عزت فراوان در عرصه بین‌الملل مطرح باشد تا جایی که هیچ یک از آنان قادر به مقابله با ما نیستند. وی ادامه داد: سنگر این فرهنگ اماکن مذهبی و متبرکه هستند که انسان امروز با ارتباط با آنها به آرامش می‌رسد و این پیوند به لحاظ اینکه با روح و عمق وجود انسان در ارتباط است آن را در مسیر زندگی راهنمایی می‌کند. حسینی مقدم گفت: تاکنون در استان کرمانشاه برای مرمت و بازسازی بقاع متبرکه که ۴۰۰ میلیون تومان کمک مردمی جمع‌آوری شده و این می‌تواند سرآغازی برای تبدیل شدن این اماکن به قطب فرهنگی کشور باشد. مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان در ادامه ادامه: قطب فرهنگی شدن نیاز به تلاش و همکاری صمیمانه همه فرهنگیان و دانش‌آموزان دارد که ۷۰ هزار دانش‌آموز نواحی سه‌گانه کرمانشاه در طرح مودت شرکت کردند و مبلغی به میزان ۶۱ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان به این امر کمک کردند.

مسئول واحد خواران
مسجد النبی (ص) حوزه ۳ تشریح کرد:

ویژه برنامه‌های

فرهنگی و آموزشی ترم بهار

خانم شمس، مسئول واحد خواران مسجد النبی (ص) حوزه سه در تشریح ویژه برنامه‌های فرهنگی و آموزشی ترم بهار اظهار داشت: علاوه بر کلاسها و برنامه‌های اعتقادی که به صورت مستمر در قالب آموزش روحوانی، روانخوانی، تفسیر، احکام و مهد قرآن برگزار می‌شود، برنامه‌ها و فعالیت‌هایی نیز به مناسبت‌های مختلف در ترم بهار انجام می‌گیرد. که از آن جمله می‌توان به برگزاری مسابقه مقاله‌نویسی به مناسبت میلاد حضرت زهرا (س) اشاره کرد که در این طرح جوانان به تحقیق در زمینه سیره اخلاقی حضرت زهرا (س) می‌پردازند و مقالات را ارائه می‌نمایند. وی در ادامه خاطر نشان کرد: همزمان با ولادت حضرت زینب (س) و روز پرستار نیز مسابقه مقاله‌نویسی از زندگی سیره حضرت زینب (س) برگزار گردید که بسیار مورد توجه و استقبال جوانان قرار گرفت. وی با اشاره به ایام فاطمیه و لزوم توجه بیشتر جوانان به زندگی حضرت زهرا (س) و الگوگرفتن از ایشان اظهار داشت: در همین منظور جلسات سخنرانی با دعوت از مبلغات امور مساجد به مناسبت این ایام برگزار می‌شود. گفتنی است تقدیر از مربیان آموزشی مسجد، سخنرانی پیرامون شخصیت استاد مطهری (ره) و برگزاری ویژه برنامه به مناسبت سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) از دیگر برنامه‌های اجرایی می‌باشد که مسئول واحد خواران این مسجد به آن اشاره و از همکاری و هماهنگی حوزه سه خواران، همکاری امام جماعت مسجد و اعضای هیئت امانت‌شکر و قدردانی نمود.

در مسجد جامع المهدی (عج) حوزه ۱۰
برگزار می‌شود:

جلسات تحقیق و پژوهش

پیرامون مباحث اخلاقی

با هدف توانمندسازی فکری و تقویت اندیشه‌های دینی و اخلاقی جوانان، جلسات تحقیق و پژوهش پیرامون مباحث اخلاقی در قالب کلاس نشست با جوانان در مسجد جامع المهدی (عج) حوزه ده برگزار می‌شود. خانم بیرامیان، مبلغه این جلسات در خصوص نحوه برگزاری و محتوای مباحث اظهار داشت: با توجه به اینکه رعایت ارزشهای اخلاقی و رفتارها در دوران جوانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد لذا آشنایی این قشر جامعه با فضایل و ردایب اخلاقی و پاسخگویی به شبهات دینی آنها از جمله اهداف این جلسات پژوهشی می‌باشد که به همین منظور هر هفته یک موضوع دینی و اخلاقی به جوانان ارائه و کتب مربوط به آن موضوعات به آنها معرفی می‌گردد تا در زمینه آن موضوع مطالعه و تحقیق نموده و یافته‌های خود را در کلاس مطرح نمایند. وی در ادامه تصریح کرد: تمام مباحث و موضوعاتی که در این جلسات مورد بحث و پژوهش قرار می‌گیرد با استناد از آیات قرآن، روایات، تجربیات بزرگان دین و روان‌شناسان مطرح و راهکارهای مناسب جهت برطرف نمودن ردایب اخلاقی به جوانان ارائه و به سوالات آنها پاسخ گفته می‌شود. وی در ادامه خاطر نشان کرد: به مناسبت‌های مختلف مذهبی از جمله میلاد حضرت زینب (س) و ایام فاطمیه، بیشتر موضوعات جهت مطالعه و پژوهش پیرامون سیره زندگی ایشان بوده که هر یک از جوانان شرکت‌کننده در این جلسات به مطالعه کتب در این خصوص پرداختند. خانم بیرامیان، مبلغه مربوطه در پایان گفت: این جلسات از اسفندماه سال گذشته آغاز شده تا پایان سال جاری ادامه خواهد داشت.

پیام تسلیت

آیت الله هاشمی رفسنجانی
به مناسبت ارتحال آیت الله بهجت

آیت الله اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام به مناسبت ارتحال حضرت آیت الله العظمی محمد تقی بهجت پیامی صادر کرد. در این پیام آمده است: رحلت جانگداز عالم و مرجع بزرگ جهان اسلام، حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد تقی بهجت (ره) ضایعه ای بزرگ و اسفناک برای جهان اسلامی وم تشیع است. این عالم ربانی و مرجع عالیقدر که با تلمذ از محضر بزرگان حوزه های علمیه قم و نجف، علاوه بر مرجعیت و استادی فقه و اصول، در زمینه های تهذیب نفس، عرفان و اخلاق به جایگاه رفیع و ویژه ای دست یافته بود، در طول عمر شریف و با برکت خوش منشاء آثار و برکات فراوانی برای جهان اسلام به ویژه تشیع و ارسته و معلم اخلاق و عرفان را به محضر حضرت ولی عصر (عج)، رهبری معظم انقلاب، مراجع عظام، روحانیت گرانقدر، حوزه های علمیه قم و نجف، شاگردان، مردبان، به ویژه بستگان و آقازاده های بزرگوار ایشان تسلیت می گویم. از درگاه احدیت برای شادی روح این عالم بزرگوار رحمت واسعه و برای بازماندگان، به یزه بیت معزز ایشان صبر و اجر مسالت می کنم.

رئیس جمهوری:

حضرت آیت الله العظمی بهجت
مظهر خودسازی بود

رئیس جمهوری در جلسه هیات دولت، رحلت جانشین عالم ربانی و فقیه عرفانی حضرت آیت الله العظمی بهجت را به محضر ولی عصر (عج)، رهبر معظم انقلاب اسلامی و همه دوستداران ارزش های الهی و انسانی و ملت بزرگوار ایران تسلیت گفت. دکتر محمود احمدی نژاد با تأکید بر این که حضرت آیت الله العظمی بهجت مجسمه خودسازی بود، تصریح کرد: حضرت آیت الله العظمی بهجت مظهر طهارت روح و معنویت و عرفان و اخلاق بود. رئیس جمهوری گفت: حضرت آیت الله العظمی بهجت در تمام دوران زندگی پربرکت خود، با نفسی گرم و معنوی برای خدمت به مردم تلاش کرد. دکتر احمدی نژاد از خداوند متعال برای حضرت آیت الله العظمی بهجت، علو درجات مسالت کرد و اظهار داشت: امیدواریم خدای تبارک و تعالی جای ایشان را در حوزه علمیه پر کند و به علمای ما و دلسوزان کشور توفیق خدمت بیشتر و ادامه راه معنوی و عرفانی این مرجع عالی قدر و قدرشناسی فرصت ها را عنایت فرماید.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با علما، روحانیون و طلاب کردستان:

انقلاب اسلامی باعث افتخار و عزت مسلمانان شد

فلسطینی ها را ناصبی و دشمن اهل بیت می خواند تا با ایجاد بدبینی نسبت به اهل تسنن و تحریک مردم، جمهوری اسلامی را به عقب نشینی از مواضع خود و حمایت نکردن از ملت فلسطین وادار کند. ایشان در همین زمینه افزودند: در نقطه مقابل نیز عده ای در لابلای بعضی سخنرانی ها و برخی کتابهای شیعی بدنبال پیدا کردن احتمالی اهانت به مقدسات اهل سنت هستند تا آنها را به شیعیان بدبین کنند اما احاد ملت بویژه علمای شیعه و سنی باید با درک عمیق توطئه های پیچیده مخالفان اسلام، در مقابل تحریکات پنهان و آشکار دشمن بایستند و اجازه ندهند تفرقه و اختلاف و سوءظن، وحدت و همدلی و همکاری صمیمانه موجود را خدشه دار کند. در ابتدای این دیدار حجت الاسلام والمسلمین موسوی نماینده ولی فقیه در منطقه کردستان با اشاره به ۷۰ شهید عالم و روحانی کردستان گفت: اکنون نیز علما و روحانیان شیعه و سنی در صف واحد، آماده انجام وظیفه در راه

الله خامنه ای علاقه قلبی ملتها و گرایش دانشجویان و نخبگان جهان اسلام به نظام اسلامی را از جمله علل مقابله خصمانه مستکبران و برخی دولتهای مرتجع منطقه با جمهوری اسلامی دانستند و افزودند: تلاش برای تشدید دعوی شیعه و سنی و زدن اتهام دروغ ترویج شیعه به برخی افراد آنهم در کشوری که مردمش، اهل سنت محب اهل بیت هستند از دیگر نشانه های وحشت زورگویان جهانی و اسیستان منطقه ای آنها از انقلاب و نظام اسلامی است. ایشان، استمرار خصومت و توطئه های استکبار با جمهوری اسلامی را نشان دهنده عمق ضربه ملت مومن ایران به دستگاه عظیم سلطه دانستند و با تشبیه نظام اسلامی و ملت ایران به کوههای استوار و مستحکم افزودند: رحمت الهی را در عمق ایستادگی و هوشیاری ملت و مسئولان احساس می کنیم و این پشتوانه عظیم الهی، مسئولیت همگان بخصوص علما را مضاعف کرده است. حضرت آیت الله خامنه ای با تأکید بر ضرورت هوشمندی در شناخت دوست و دشمن در تشریح برخی شیوه های پیچیده مستکبران افزودند: در اوج حمایت همه جانبه نظام و ملت از مظلومان فلسطین در جنگ سی و سه روزه غزه، ناگهان یک ویروس مخرب و شیطانی در جامعه شروع به تکثیر کرد که

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با علما، روحانیون، طلاب و خواهران طلبه حوزه های دینی و همچنین خانواده شهدای روحانی منطقه کردستان، پیشرفت و پیچیدگی در شیوه های انتقال فکر و وجود حکومت اسلامی در ایران را دو ویژگی دوران حاضر خواندند و افزودند: علما و روحانیون با شناخت زمان و توجه و استفاده کامل از این دو ویژگی، به مسئولیت بسیار سنگین خود در ادامه حق و عدل و مبارزه با ظلم و فساد و فتنه عمل کنند. حضرت آیت الله خامنه ای در این دیدار که در مسجد جامع سنندج برگزار شد، علمای دین را پیشروان اصلاح و ترقی و پیشرفت ملت دانستند و خاطرنشان کردند: تکلیف علما و روحانیان فقط با بیان حلال و حرام خدا، ادا نمی شود بلکه آنان باید به عنوان وارثان انبیا، در مقابل همه مظاهر طاغوت و کسانیکه بت وجود خود را بر ملتها تحمیل می کنند، قیام و مبارزه کنند. ایشان در تبیین خصوصیات دوران حاضر، به تغییرات عمیقی که در شیوه ها و وسائل انتقال فکر و اندیشه بوجود آمده اشاره کردند و افزودند: امروز، استکبار علاوه بر نشان دادن شمشیر تهدید، از همه رسانه های نوین ارتباطاتی و شیوه های پیشرفته هنری و فرهنگی برای تحمیل فکر غلط و روش ستمگرانه خود بر ملتها استفاده می کند که در مقابل این هجوم پیچیده، علما نیز برای هدایت مردم در صراط مستقیم، باید خود را با زمان انطباق دهند. حضرت آیت الله خامنه ای تازش بیگانگان برای نفوذ در دل جوانان و القای شبهه های جدید در ذهن دانش آموز و دانشجویان یادآور شدند و به علما توصیه کردند: در جایگاه مرزداران عقیده، با اهمیت دادن به فکر و احساس نسل جوان، مقابله ای از جنس روز را با هجوم دشمنان سامان دهید. رهبر انقلاب اسلامی، وجود حکومتی متکی بر قرآن و شریعت را در ایران، دومین خصوصیت دوران حاضر خواندند و افزودند: البته ایداعا نمی کنیم که این حکومت کاملاً قرآنی است اما معتقدیم جهت حرکت و تلاش درست است و همه بویژه علما برای ترویج معارف و حقایق اسلام و هدایت و پیشرفت ملت، باید از این پدیده استثنایی بعد از صدر اسلام و این فرصت نظری، حداکثر بهره را ببرند. ایشان انتظار برای از بین رفتن جمهوری اسلامی و یا پیشرفت نکردن ایران را دو آرزوی بر باد رفته بیگانگان برشمردند و خاطرنشان کردند: انقلاب اسلامی با وجود همه توطئه ها و مشکل تراشی ها، ماندگار شد و در پرتو پیشرفتهای فراوان و اعجاب برانگیز علمی از جمله سلولهای بنیادی و فرستادن ماهواره به فضا، توانایی حکومت دینی را در پیشرفت ملتها اثبات کرد و باعث افتخار و عزت مسلمانان شد. حضرت آیت

پیشبرد اهداف نظام اسلامی هستند. ماموستا شیخ الاسلام نماینده مردم کردستان در مجلس خبرگان هم با اشاره به ایمان و اخلاص مردم این استان گفت: اهل سنت و شیعه کردستان از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تابع فرامین امام خمینی (ره) بوده و اکنون نیز از روی اعتقادات مذهبی خود از رهبر معظم انقلاب اسلامی تبعیت می کنند.

پیام تسلیت رهبر انقلاب در پی درگذشت آیت الله بهجت (قدس الله نفسه الزکیه)

در پی ارتحال عالم ربانی، حضرت آیت الله بهجت - رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیام تسلیتی، درگذشت آن فقیه عالیقدر و عارف روشن ضمیر را ضایعه ای جبران ناپذیر خواندند و این مصیبت سنگین را به حضرت بقیه الله ارواحنا فداه، علمای اعلام، مراجع عظام، خاندان مکرم و همه ارادتمندان آن بزرگوار تسلیت گفتند. متن پیام به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحیم

انا لله و انا الیه راجعون

با دروغ و افسوس فراوان خبر یافتیم که عالم ربانی، فقیه عالیقدر و عارف روشن ضمیر حضرت آیت الله آقای حاج شیخ محمدتقی بهجت قدس الله نفسه الزکیه دار فانی را وداع گفته و به جوار رحمت حق پیوسته است.

برای اینجانب و همه ی ارادتمندان آن مرد بزرگ، این مصیبتی سنگین و ضایعه ای جبران ناپذیر است: ثلم فی الاسلام ثلمه لایسدها شیء. آن بزرگوار که از برجستگان مراجع تقلید معاصر به شمار می رفتند، معلم بزرگ اخلاق و عرفان و سرچشمه فیوضات معنوی بی پایان نیز بودند. دل نورانی و صفای آن پارسای پرهیزگار، آئینه ی روشن و صیقل یافته ی الهام الهی، و کلام معطر او راهنمای اندیشه و عمل رهجویان و سالکان بود. اینجانب تسلیت صمیمانه ی خود را به پیشگاه حضرت بقیه الله ارواحنا فداه تقدیم می دارم و به حضرات علمای اعلام و مراجع عظام و شاگردان ارادتمندان و مستفیضان از نفس گرم او و بویژه به خاندان مکرم و آقازادگان ارجمند ایشان تسلیت عرض می کنم و برای خود و دیگر داغداران از خداوند متعال درخواست تسلا و برای روح مطهر آن بزرگوار طلب رحمت و مغفرت می کنم.

والسلام علیه و رحمه الله

سیدعلی خامنه ای

۲۷/اردیبهشت/۱۳۸۸

۲۲/جمادی الاول/۱۴۲۰

منتظران تغییر بدانند سیاست آمریکا در برابر فلسطین تغییر نمی کند

رئیس مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه اگر آمریکا می خواهد تغییری انجام دهد ابتدا باید حق ملت فلسطین را بپذیرد گفت: کسانی که منتظر تغییر در آمریکا هستند بدانند که تغییری در سیاست های آنها در قبال فلسطین ایجاد نمی شود. علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی با حضور در همایش فلسطین وظیفه ملت‌ها طی سخنانی اظهار داشت: همه کسانی که می توانند با قلم و زبان و رفتارهای سیاسی، اجتماعی گامی در جهت افشای ماهیت رژیم صهیونیستی بردارند و از ملت شجاع فلسطین دفاع کنند وظیفه مهمی به دوش دارند. وی با اشاره به ارائه انواع طرح های صلح در ۶۰ سال گذشته با طرح این سؤال که چرا این پیشه‌پا‌ها تا کنون منتج به نتیجه نشده است، تصریح کرد: اولین مسئله این است که این طرح ها بر پایه واقعیت مستقر نبوده است و بیشتر تخیلی هستند. لاریجانی با بیان اینکه آمریکایی ها در دوران بوش علاقه مند به مانور در سال ۲۰۰۸ در این خصوص بودند، گفت: آنها کاری به حقوق فلسطین نداشتند و قصدشان این بود حقوق فلسطینی ها را به مناقصه بگذارند، نکته مهمتر این بود که کشورهای اسلامی نیز در این زمینه متفرق بودند و یکصدا نبودند و کار جدی برای مردم فلسطین انجام ندادند. رئیس مجلس با بیان اینکه در شرایط فعلی نوعی بیداری در بین ملت ها بوجود آمده است، این هوشیاری سیاسی را بسیار با اهمیت خواند و گفت: در حوادثی مانند اشغال عراق شاهد تظاهرات دنیا علیه این اقدام بودیم و در جنگ ۳۳ روزه بیداری مسلمانان در همه کشورهای اسلامی و حتی غربی رگه هایی را نشان می داد که علیرغم طوئه رژیم صهیونیستی که به بحث شیعه و سنی پرداختند، اما فشار سیاسی در قهرمان بودن مقاومت امری نبود که بتوان از آن غفلت کرد. وی با اشاره به اظهارات برزیلنسی در آخرین کتاب خود یادآور شد: برزیلنسی می گوید از مختصات جهان امروز این است که به لحاظ سیاسی بیدار شده و ما شاهد نوعی بیداری و فعالیت محیط سیاسی هستیم. همچنین چاکسکی نظریه پرداز آمریکایی می گوید بر اساس نظرسنجی ها نه تنها جنبش عدم تعهد بلکه اغلب آمریکایی ها نیز معتقدند که ایران حق داشتن انرژی هسته ای را دارد. این نظریه پرداز معتقد است استفاده از انرژی اتمی بین المللی نوعی رنگ باخته و امروز عنوان جامعه بین الملل به معنای همپایی با آمریکا است. لاریجانی یادآور شد: آمریکایی ها در بحث تغییر تبلیغات زیادی کردند اما من باور جدی نسبت به این موضوع ندارم و آنها را بیشتر یک سری تاکتیک های ظاهری می دانم اما منتظرم ببینیم در متن تحولات چه اتفاقی خواهد افتاد. رئیس مجلس در ادامه یادآور شد: ۸۰ درصد

تفرق عمومی از آمریکا به دلیل حمایت صد در صدی این کشور از اسرائیل است که ضررهایی برای آنان به دنبال داشته است به طوری که اگر هزار بار بگویند که برای صلح به منطقه آمده و می خواهند از مسلمانان دفاع کنند کسی این گفته آنان را باور ندارد زیرا رفتار آنان واقعیت این اظهارات را نشان نمی دهد. وی گفت: به نظر ما سید حسن نصرالله یک قهرمان در جهان است و اگر شما صد بار او را ترویج کنید بنامید کسی باور نمی کند زیرا ریشه رفتار مقاومت و اکثس به جنایات رژیم صهیونیستی است. کسانی که منتظر تغییر در آمریکا هستند بدانند که تغییری در سیاست های آنها در قبال فلسطین ایجاد نمی شود. لاریجانی ادامه داد: جایگاه بیداری فلسطین مثل حماس زنده است و با فشارها نتوانستند ماجرا را به نحوی که می خواستند شکل دهند، بلکه منجر به شکستی برای اسرائیل شدند. رئیس قوه مقننه با تأکید بر این نکته که ایران به طور جد پشت سر حماس و حزب الله است، گفت: ما افتخار می کنیم که از آنها حمایت می کنم. زیرا آنها برگرفته از تفکر اسلامی هستند. انقلاب اسلامی یک ماهیت ضد ظلم دارد و مسئله تفکر در انقلاب اسلامی یک موضوع جدی است به خاطر همین ما از همه جریان‌ات آزادی بخش دفاع می کنیم و این فکر از اول انقلاب توسط امام راحل بیانگداری شده است. وی خاطر نشان کرد: مفهوم ضد ظلم بودن انقلاب اسلامی امری مقطعی نیست و این نشانه مهمی برای جمهوری اسلامی است که زیر فشار ظلم نمی رود، البته نقش ایران در منطقه دارای یک نقش

اثباتی است. ما در فلسطین، لبنان و افغانستان به عنوان بازیگر مهم نقش ایجابی داریم و مثل کشورهایی که حالت شب پرده دارند تا ترویجست ها را به بعضی کشورهای منطقه بفرستند عمل نمی کنیم. این منطق ماست که به آن مفتخریم. ما در انجام فعالیت های ترویجی که از طریق پول و امکانات به بعضی کشورها انجام می شود مخالف هستیم. لاریجانی افزود: ما انکار نمی کنیم که موشک دوربرد داریم ما به این تکنولوژی دست یافته ایم انکار نمی کنیم که فناوری هسته ای ما پیشرفت کرده است اما استراتژی ما تعرض به کشورهای نیست. وی خطاب به غربی ها یادآور شد: شما صدمه را به جان ما انداختید و ما از خود دفاع کردیم شما سلاح شیمیایی به صدام دادید و امروز سخنان برخی سیاستمداران آمریکایی هم این در پذیرش این نکته تأکید دارد. رئیس مجلس با بیان اینکه امروز بیش از ۱۰۰ هزار نفر ایرانی از سلاح های شیمیایی آسیب دیده اند اما آمریکایی ها در این موضوع سکوت پیشه کرده اند، گفت: اما ایران از سلاح شیمیایی استفاده کرده و در استفاده از این سلاح ها مبنای خود را دارد. زمانی که رهبری استفاده از این نوع سلاح ها را حرام اعلام می کند ما از آن استفاده نمی کنیم، ما کشوری هستیم که به دنبال پیشرفت علمی هستیم اما ماجراجویی نمی کنیم کسانی که رژیم صهیونیستی را رصد می کنند بدانند امروز در استانه یک مسئله جدید هستیم. لاریجانی با بیان اینکه قرار است ابتکار جدیدی به عنوان طرح صلح اعراب و اسرائیل در دستان آمریکا و در سفر به مصر به عنوان ابتکاری ویژه ارائه شود، خاطر نشان کرد: طرح های صلح آمریکا نتیجه ای جدید ندارد زیرا آنها می خواهند رژیم صهیونیستی به رسمیت شناخته شوند سپس به دنبال صلح باشند اما ما می گویم چرا باید این رژیم غاصب را به رسمیت بشناسیم این برای ما فضاحت آمیز است و توقع ناپسندی است و هر کس به این درخواست پاسخ مثبت دهد آبروی خودش را برده است. وی تئوری پرداز در نشان دادن بیت المقدس به عنوان یک مکان عام برای ادیان را نکته ای توهین آوری خواند و گفت: آنها می خواهند ماهیت مسجد بودن بیت المقدس را از بین ببرند و این یک طرح فریبکارانه و بتدریج آناپولیس است اگر رژیم صهیونیستی می خواهد با این کار به سمت یک صلح بسیار متفضح پیش برود بدانند که این طرح، طرح صلح نیست بلکه به سوی جهنم است و مسلمانان اجازه نمی دهند که مکان مقدسشان از بین برود. لاریجانی ادامه داد: این نکته که می گویند فعلا بپذیرید که فلسطینی ها در این مکان بماند درست نیست چون فلسطینی ها به دعوت آنها نیامده اند که حالا بماند این طرحی نیست که تاب تحمل چند روز را داشته باشد و بلافاصله شکست خواهد خورد. رئیس مجلس تأکید کرد: آنها برای نتیجه بخش بودن طرحشان باید حق ملت فلسطین برای حضور در این کشور را بپذیرند و همه راهکارها باید با توافق باشد و نمی توان چیزی را به فلسطین تحمیل کرد. لاریجانی گفت: اگر آمریکا می خواهد تغییری انجام دهد ابتدا باید حق ملت فلسطین را بپذیرد. وی در ادامه طرح جدید صلح اعراب و اسرائیل در مصر که توسط اواما ارائه می شود را توهین به شعور مسلمانان دانست و گفت: اینکه انتظار داشته باشند اعراب و مسلمانان در کنار دشمن خود قرار گیرند توهین به آنان است البته نباید فراموش کرد ضعف هایی هم وجود داشته که اسرائیل چنین حرکتی را انجام داده است. رئیس مجلس در پایان دست کم گرفته شدن شعور جمعی مسلمانان را اشتباه بزرگ اسرائیل خواند.

در مسجد امام حسن مجتبی (ع)
حوزه ۵ تبیین می شود:

سلسله مباحث

جایگاه و اهمیت تفکر در زندگی

استفاده همیشگی و پیوسته از نیروی اندیشه، عامل رشد فکری و روشنی عقل است. فکر و اندیشه، عقل انسان را بر مسائل بیشتری رهنمون می گردد و درک و فهم انسان را حیاتی می گرداند و اگر بتوانند با داشتن زمینه ای از معنویت سالم و اعتقادات دینی به درستی تفکر نمایند قادر خواهند بود بسیاری از مسائل را حل و فصل نمایند. در این راستا واحد خواهران مسجد امام حسن مجتبی (ع) سلسله مباحث جایگاه و اهمیت تفکر در زندگی را در قالب کلاس نشست با جوانان برگزار می نماید. خانم مباحث به خبرنگار گلبنگت مسجد گفت: در این جلسات جایگاه و اهمیت تفکر از دیدگاه قرآن و احادیث برای جوانان تبیین می شود که در کنار این مباحث انواع تفکر، روشهای تفکر و کاربرد تفکر در زندگی مورد بحث و تبادل نظر قرار می گیرد و هر یک از شرکت کنندگان قبل از شروع هر جلسه مطالبی را پیرامون این موضوعات و برداشتهای خود را از مباحث جلسات گذشته مطرح می نمایند. وی در ادامه یادآور شد: در این جلسات که از ترم های گذشته آغاز شده، خصوصیات انسان در مسیر تکامل نظام حقوق زن در اسلام با استناد از کتب استاد مطهری (ره) نیز مورد تحلیل قرار گرفته که با توجه به تنوع مطالب و کاربردهای آن در زندگی مورد توجه جوانان واقع شده است. وی در پایان خاطرنشان کرد: آموزش سلسله مباحث تفکر در ترم های آتی نیز ادامه خواهد داشت. گفتنی است مسجد امام حسن مجتبی (ع) واقع در خیابان قصرالدشت مرتضوی می باشد.

گزارشی از برنامه های آموزشی

مسجد امام حسن مجتبی (ع)

حوزه ۱۰

یکی از عوامل مؤثر در تربیت و رشد اخلاقی انسانها، آشنایی با ارزشهای اخلاقی و رفتاری در قالب آموزش است که مساجد در این مقوله با برگزاری کلاسهای آموزشی زمینه را برای تربیت دینی فراهم می نمایند. در این راستا واحد خواهران مسجد امام حسن مجتبی (ع) حوزه شهری ویژه برنامه ماهی همزمان با ترم بهار برگزار می نماید. خانم سلیمیان، مسئول واحد خواهران این مسجد در گفتگو با خبرنگار گلبنگت مسجد از برگزاری کلاسهای آموزشی و اعتقادی در رشته های روخوانی و روانخوانی قرآن، تجوید و تفسیر قرآن خبر داد و افزود: کلاس مهد قرآن ویژه نونهالان نیز با حضور خانم باقری، مربی مربوطه در ترم جاری در حال برگزاری می باشد که علاوه بر آموزش قرآن و قصص قرآنی نکات اخلاقی و بهداشتی مربوط به این سنین نیز با استفاده از کتب آموزشی ارائه شده از طرف مرکز رسیدگی به امور مساجد به کودکان آموزش داده می شود. وی در ادامه خاطرنشان کرد: همزمان با مناسبتهای مذهبی این ترم ویژه برنامه هایی به مناسبت ولادت حضرت زینب (س) برگزار و همزمان با ایام فاطمیه مراسم سوگواری و سخنرانی با دعوت از مبلغه امور مساجد انجام می شود که خواهران با سیره و فضایل اخلاقی حضرت زهرا (س) آشنا خواهند شد. وی در پایان یادآور شد: همزمان با سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) مراسم ختم قرآن با حضور خواهران در این مسجد برگزار می شود.

گزارشی از برنامه های فرهنگی در مسجد صاحب الزمان (عج) موزه ۱۱

مسجد صاحب الزمان (عج) حوزه کرج به منظور آموزش فرهنگ دینی و با هدف مستحکم نمودن پایه های اعتقادی مردم و آگاهی بخشیدن به آنها برنامه ها و طرح هایی فرهنگی و اعتقادی را همزمان با ترم بهار سال جاری برگزار می کند. مراسم سخنرانی و مداحی به مناسبت شهادت حضرت زهرا (س) با حضور مبلغه مرکز، مسابقه سیره حضرت زهرا (س)، تهیه بروشور و ویژگی ها و فضایل حضرت زهرا (س) از جمله طرح ها و برنامه های فرهنگی می باشد که خانم جلالی، جانشین مسئول واحد خواهران این مسجد به آن اشاره کرد و گفت: همزمان با دهه دوم ایام فاطمیه مراسم سخنرانی با همکاری واحد برداران و دعوت از سخنرانان برجسته برگزار خواهد شد که پیرامون سیره آن بانوی بزرگوار به ایراد سخنرانی می پردازند و از متن این سخنرانیها سولاتی طراحی و در قالب مسابقه برگزار می شود. وی در ادامه خاطرنشان کرد: همزمان با ۱۴ خرداد سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) ویژه برنامه هایی به همت واحد خواهران این مسجد در قالب ختم قرآن و ختم صلوات و زینت مرقد مطهر (ره) اجرا خواهد شد. لازم به ذکر است کلاس مهد قرآن ویژه نونهالان جلسات روخوانی، روانخوانی قرآن، احکام و اخلاق با حضور مربیان و مبلغات امور مساجد از دیگر برنامه هایی می باشد که خانم جلالی به آن اشاره نمود.

در گفتگو با
مبلغه مرکز رسیدگی به امور مساجد
عنوان شد:
**لزوم فرهنگ‌سازی
و آموزش صرفه‌جویی
در مساجد**

خانم ناهیدیان، مبلغه مرکز رسیدگی به امور مساجد در گفتگو با خبرنگار گلبانگ مسجد با تأکید بر توجه بیشتر به مسأله صرفه‌جویی و پرهیز از اسراف در محیط خانواده و اجتماع اظهار داشت: صرفه‌جویی از موارد مورد تأکید دین اسلام است و لذا دستورات اسلامی در این زمینه می‌بایست با فرهنگ‌سازی و آموزش برای مردم ارائه گردد و مساجد به عنوان مراکز آموزش، رشد و پویایی نقش مهمی در احیا و فرهنگ‌سازی اصلاح الگوی مصرف دارند و در این راستا ائمه محترم جماعات و مبلغین در مساجد با تدریس و تبلیغ دستورات الهی در این مقوله می‌توانند تأثیر بسزایی در فرهنگ‌سازی و ترویج الگوی مصرف داشته باشند و البته نهادها و موسسات دیگری که با مردم در ارتباط می‌باشند نیز می‌توانند با برنامه‌های فرهنگی و آموزشی نقش ویژه‌ای در حرکت به سمت اصلاح الگوی مصرف ایفا نمایند. وی در ادامه خاطر نشان کرد: تردیدی نیست که نعمتهای الهی برای رفیع نیازهای انسان آفریده شده اما نباید اسراف داشته باشیم بلکه با رعایت دستورات اسلامی می‌بایست یک زندگی سالم و موفق را ایجاد نمود و می‌بایست به این مهم توجه داشت که مصرف تنها در آب، برق، خوراک و پوشاک نیست بلکه اتلاف وقت، هدر دادن استعدادهای نیز می‌باشد که عمر و جوانی انسان با اتلاف نادرست وقت از بین می‌رود و در این زمینه آیات زیادی از قرآن به این مهم اشاره شده که از آن جمله در سوره‌های اعراف، انعام، فرقان و... می‌باشد و در جهت آموزش و اطلاع‌رسانی به مخاطبین می‌توان این آیات را به همراه معانی و تفسیر آنها استخراج نموده و در قالب جزوه و سی دی آموزشی ارائه نمود.

**جلسات آموزشی قرآن و اخلاق
در مسجد
سیدالسادین (ع) حوزه ۳ه**

نقش اخلاق در ایجاد زندگی سالم فردی و اجتماعی فراهم نمودن آسایش بشری یک شرط لازم و ضروری است. اخلاقی غنای روح انسان است و زندگی انسان و رشد هر فرد بر پایه درک صحیح و مقدار آموزش و دریافت اخلاقی او می‌باشد و لذا شناخت ارزشهای اخلاقی و انس با معانی و مفاهیم قرآن مایه آرامش معنوی انسان خواهد بود. در این راستا جلسات آموزش قرآن و اخلاق اسلامی در واحد فرهنگی خواران مسجد سیدالسادین حوزه سه برگزار می‌شود. خانم هاشمی، مسئول واحد خواران این مسجد در خصوص این جلسات خاطر نشان کرد: همزمان با ترم چهار سال جاری جلسات قرآنی در ادامه جلسات ترم‌های گذشته در رشته‌های روحانی، روانخوانی، تجوید و مهد قرآن ویژه نونهالان دایر می‌باشد و در جهت آشنایی خواران با ارزشهای دینی و اخلاقی، جلسات احکام و اخلاق نیز با حضور مبلغه امور مساجد تشکیل می‌شود که با توجه به تنوع مطالب که در زندگی خانواده‌ها نیز مورد نیاز می‌باشد، این جلسات مورد استقبال خواران قرار گرفته است. وی در ادامه به مناسبت‌های ملی و مذهبی این ترم اشاره کرد و افزود: همزمان با روز معلم و گرامیداشت مقام استاد مطهری (ره) مراسم ویژه‌ای برگزار و از مربیان آموزشی مسجد تقدیر به عمل آمد. وی افزود: همزمان با ایام فاطمیة نیز جلسات سخنرانی با دعوت از مبلغه امور مساجد برگزار می‌شود. خانم هاشمی در پایان یادآور شد: در جهت جذب بیشتر جوانان و نوجوانان به این مسجد کتابخانه مسجد با کتب آموزشی و اعتقادی در اختیار جوانان جویای علم می‌باشد که چند روز در ایام هفته به خواران اختصاص یافته که می‌تواند از منابع آموزشی این کتابخانه استفاده نمایند.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر سبحانی نیا:

تنها راه نفوذ دشمن

ایجاد فاصله بین روحانیت و مردم

مورد تهدید مخالفان اسلام دارند و علمای جامعه وظیفه دارند به عنوان چراغ راه جامعه، دشمن شناس باشند و نحوه برخورد با دشمن را تبیین کنند. نماینده مردم نیشابور ادامه داد: محور فرمایشات رهبر معظم انقلاب در این سفر

پرهیز از افتادن به دام دشمن و نهی از اختلافات بود و همانگونه که رهبر معظم انقلاب نیز اشاره داشتند اگر روحانیون وارد این مقولات شوند و شیعه، سنی را تکفیر کند و سنی، شیعه را، دیگر هیچ همکاری بین این دو مذهب قابل حصول نیست. دکتر سبحانی نیا افزود: امروز دشمن این مسأله را به عنوان موضوع محوری در دستور کار خود قرار داده است و افرادی که در این مجموعه ممکن است دارای تعصبات خاص باشند تا این اختلافات را تشدید کنند به گفته رهبر معظم انقلاب مزدور دشمن هستند. نایب رئیس کمیسیون امنیت ملی مجلس تأکید کرد: دشمن پس از گذشت ۳۰ سال از انقلاب، به این نتیجه رسیده است که تنها راه نفوذ در بین مسلمانان ایجاد اختلاف بین تشیع و تسنن و ایجاد فاصله بین روحانیت و مردم است.

در پایان نامه مربی قرآن مرکز رسیدگی به امور مساجد مطرح شد:

از خود بیگانگی انسان از دیدگاه شهید مطهری (ره)

به از خود بیگانگی بکشاند و لذا شناخت ارزشها موجب می‌شود انسان خود را به هر چیزی مشغول نکند و ارزشهای واقعی را ملاک رفتارش قرار دهد که اگر غیر از این باشد خود را به کمترین مقام و ارزش می‌فروشد. **از چه منابعی برای نوشتن این پایان‌نامه استفاده نمودید؟** بنده در کل از ۴۰ منبع استفاده نمودم ۲۲ مورد آن از کتب استاد مطهری (ره) بود و مابقی از کتابهای مذهبی و تفاسیر از جمله تفسیر نمونه، کتاب خودشناسی و... می‌باشد. **بر اساس نتایج به دست آمده چه پیشنهادی به مسئولین فرهنگی و آموزشی دارید؟** مسئولین می‌بایست در امر آموزش و ترویج فرهنگی غنی دینی به جوانان تلاش مضاعف داشته باشند.

حوزه فرهنگی حقارت فرهنگی، بی‌اعتمادی... مورد بحث قرار گرفته است. همچنین در فصل پنجم به عوامل از خود بیگانگی از جمله پول پرستی، جهل و نادانی، غفلت، استعمار فرهنگی و... اشاره شده است. در فصل ششم به آثار و نشانه‌های از خود بیگانگی اختصاص یافته که از جمله آثار و نشانه‌های این مسأله بی‌عدالتی، ترک امر به معروف و نهی از منکر می‌باشد و در نهایت در فصل هفتم به راهکارهای مقابله با این پدیده اشاره دارد که از جمله راهکارها به عزت نفس، تقوا، خودشناسی، خودباوری، ایمان مذهبی، هدایت و رهبری نسل جوان، مقابله با تهاجم فرهنگی اشاره شده است. **بر اساس یافته‌های تحقیقی در مورد این موضوع به چه نتیجه‌ای دست یافتید؟** پیرامون ما مسأله زیادی وجود دارد که می‌تواند ما را از خود واقعی دور کرده و در نهایت

در پی برگزاری جلسات دفاع از پایان‌نامه‌های سیر مطالعاتی آثار شهید مطهری (ره)، گفتگویی با خانم یحیایی، مربی قرآن مرکز رسیدگی به امور مساجد داشته‌ایم و با موضوع پایان‌نامه ایشان آشنا می‌شویم. آنچه می‌خوانید مشروح این گفتگویی می‌باشد:

هدف شما از انتخاب این موضوع برای پایان‌نامه چیست؟

موضوع پایان‌نامه بنده از خود بیگانگی انسان از دیدگاه شهید مطهری (ره) بود و با توجه به اینکه بیگانگی انسان با خودش موضوع آموزش جامع است و از پیامدهای آن احساس پوچی و پیهودگی و انحرافات اجتماعی و همچنین بیماری‌های روانی می‌باشد لذا این موضوع را در جهت بررسی هرچه بیشتر در مورد عوامل ایجاد این مشکل و راههای پیشگیری از این مسأله انتخاب نمودم و با عنوان به این موضوع که جلسات سیر مطالعاتی آثار استاد مطهری (ره) که از سوی مرکز رسیدگی به امور مساجد برگزار شده بود بسیار خوب و مفید بود توانستم این موضوع را با اطلاعات کسب نموده در جلسات و آشنایی با کتب استاد مطهری (ره) به صورت پایان‌نامه ارائه نمایم.

مختصری در مورد موضوعات و مباحث این پایان‌نامه توضیح دهید.

بنده این موضوع را در قالب ۷ فصل ارائه نمودم که فصل اول آن تعریف از خود بیگانگی بود. به این معنا که آدمی از آنچه شخصیت واقعی و ارزشهای انسانی را تشکیل می‌دهد دور شده و از خود واقعی‌اش فاصله بگیرد. فصل دوم به نظریات و دیدگاه‌های مختلف از جمله دیدگاه قرآن و سنت، دیدگاه روشنفکران دینی و دانشمندان غربی اختصاص داشت. در فصل سوم انواع از خود بیگانگی از جمله فردی، اجتماعی و فرهنگی مورد تحلیل قرار گرفت و فصل چهارم این پایان‌نامه به زمینه‌های ایجاد از خود بیگانگی در حوزه فردی، اجتماعی و فرهنگی اشاره شده که در حوزه فردی مباحثی همچون خود فراموشی، اصالت دادن به غیر، بی‌هدفی و... در حوزه اجتماعی تجمل گرایی، غرب‌زدگی و در

در مسجد غفوری حوزه ۵ مورد بررسی می‌گیرد:

سلسله مباحث خانواده سالم از دیدگاه قرآن و احادیث

در طول تاریخ خانواده به عنوان مهد گسترش و انتقال ارزشها و هنجارهای اجتماعی از نسلی به نسل دیگر بوده است. همواره رویکردها و آموزه‌های اولیه فرزندان تأثیر زیادی در آموخته‌های بعدی آنها دارد بنابراین آنچه را که او در سالیهای نخست زندگی از خانواده فرا می‌گیرد پایه‌های اندیشه‌های بعدی خود می‌سازند و در این زمینه والدین به عنوان الگو برای فرزندان می‌باشند.

لذا آموزش خانواده‌ها در زمینه چگونگی رفتار در خانه از جمله موارد ضروری مورد بحث در نهادهای آموزشی و از آن جمله مساجد است. در این راستا سلسله مباحث خانواده سالم از دیدگاه قرآن و احادیث در قالب کلاس اخلاق و احکام به همت واحد خواران مسجد غفوری حوزه پنج مورد بررسی قرار می‌گیرد. خانم رضایی، مسئول واحد خواران این مسجد در تشریح این سلسله مباحث به خبرنگار گلبانگ مسجد گفت: چگونگی رفتار با اعضای خانواده، رفتار در محیط اجتماع، نحوه برخورد با جوانان در خانواده از جمله مباحثی است که تاکنون توسط مبلغه مرکز با استناد از آیات قرآن کریم، احادیث و روایات در این زمینه مورد تحلیل قرار گرفته و با توجه به نامگذاری سال جاری به سال اصلاح الگوی مصرف و با عنایت به اینکه زنان نقش مهمی در فرایند مصرف صحیح و بهینه در درون خانواده دارند لذا مواردی نیز در این مقوله برای خواران شرکت‌کننده مورد بحث قرار می‌گیرد. وی در پایان یادآور شد: جلسات و آموزشهای اعتقادی در رشته‌های تجوید قرآن، مفاهیم، خودآموز، احکام و اخلاق و همچنین مهد قرآن و برنامه‌های مناسبی در این واحد فرهنگی برگزار می‌شود.

وارد قم شد، و همچون حضرات آیات عظام امام خمینی، گلپایگانی... به دروس فقهی سعید مرحوم بروجردی حاضر شد. آیت الله مصباح در این باره می گوید: آیت الله بهجت از همان زمانی که مرحوم آیت الله بروجردی (ره) در قم درس شروع کرده بودند، از شاگردان برجسته و مستشکلین معروف و مبرز درس ایشان بودند. معمولا استادانی که درس خارج می گویند، در میان شاگردانشان یکی دو سه نفر هستند که ضمن اینکه پیش از همه مطالب را ضبط می کنند احیانا اشکالاتی به نظرشان می رسد که مطرح و پی گیری می کنند تا مسائل کاملا حل شود، ایشان از دیگران دقیق ترند، و اشکالاتشان علمی تر و نیاز به غور و بررسی بیشتری دارد، و ایشان در آن زمان چنین موقعیتی را در درس مرحوم آیت الله بروجردی داشتند.

تدریس

آیت الله بهجت در همان ایام که در درس آیات عظام اصفهانی، غروی و شیرازی حضور می یافت، ضمن تهذیب نفس و تعلم، به تعلیم هم می پرداخت و سطوح عالی را در نجف اشرف تدریس می کرد. پس از هجرت به قم نیز پیوسته این روال را ادامه می دادند. در رابطه با تدریس فقه خارج توسط ایشان نیز در مجموع می توان گفت که ایشان بیش از چهل سال است که به تدریس خارج فقه و اصول اشتغال دارند و به واسطه شهرت گزیری غالباً در منزل تدریس کرده است، و فضای گرانقدری سالیان دراز از محضر بر فیض ایشان بهره برده اند.

شیوه تدریس

آیت الله مصباح در مورد روش تدریس ایشان می گوید: ایشان در بیان مطالب سعی می کردند ابتدا مسأله را از روی کتاب شیخ انصاری قدس سره مطرح کنند، و بعد هر کجا مطلب قابل توجهی از دیگران مخصوصاً صاحب جواهر قدس سره در طهارت، و از مرحوم حاج آقا رضا مهداوی و دیگران مطالب برجسته ای داشتند آن را نقل می کردند، و بعد هر جا خود ایشان نظر خاصی داشتند آن را بیان می کردند. این شیوه از یک طرف باعث این می شد که انسان از نظر استادان بزرگ در یک موضوع آگاه شود و در عین حال صرفه جویی در وقت می شد. استادان دیگر هم برای تدریس شیوه های جالبی داشتند که شاید برای مبتدی مفیدتر بود که هر مطلب را از هر استاد جداگانه طرح می کردند، ولی خوب این باعث می شد که وقت بیشتری گرفته بشود و احیانا مطالبی تکرار بشود. در ضمن تدریس، در میان

نکته هایی که از خود ایشان استفاده می کردیم و ملایم بعضی از این نکته ها چیزهایی بود که ایشان از استادانشان شفاها دریافت کرده بودند، به مطالب بسیار ارزنده و عمیق و دارای دقتهای کم نظیری بر می خوردیم. آیت الله الموسوی که خود سالها از درس آیت الله العظمی بهجت بهره برده اند درباره ویژگی تدریس ایشان می گوید: سبک درس ایشان سبک خاصی است. معمولاً آقایان مراجع و بزرگان در درس خارج یک مسأله ای را مطرح می کنند و اقوال دیگران را یکی یکی ذکر می کنند، سپس یکی را نقد می کنند و دیگری را تأیید، و سرانجام یکی از آن نظرات را می پذیرند، یا نظریه دیگری را انتخاب می کنند. ولی ایشان برخلاف همه، باقی اقوال نمی کنند بلکه ابتدا مسأله را مطرح می کنند و بعد روند استدلالش را نقل می کنند. اگر شاگرد آراء، آرا، دیدگاه و مطالعه کرده باشد، می فهمد که دلیلی را که استاد ذکر می کند چه کسی گفته است، و اشکال یا تأییدی را که می کند می فهمد به سخن چه کسی اشکال یا قولی که کسی را تأیید می کند. لذا هر کس بخواهد در درس ایشان شرکت کند باید مبانی و نظرات آقایان دیگر را دیده باشد. آیت الله محمد حسین احمدی قیفی بزودی درباره تدریس ایشان می گوید: نوعاً ایشان چند مسئله اصلی یا فروعی را که عنوان می فرمودند بعد از توجه به ظرافتهای حدیث و روایت و با ایه شریفه ای که دلالت بر موضوع بحث مفاصله ای بین موضوع بحث و سایر بحثهای مشابه می نمودند و دقت عقلی و فکری خاصی در تعادل آن دو انجام می دادند، نگاه نتیجه می گرفتند که اوصاف نتیجه علمی و جدید بود. و حقیقتاً مطلبی را که ذکر می کردند ناشی از اوج و عظمت دید و فکرتشان بود که از ائمه علیهم السلام و اسلامی گرفته بود و اجتهاد صحیح نیز هم این گونه بحث و تجزیه و تحلیل کردن است.

موقعه در درس

حجه الاسلام والمسلمین قدس، امام جمعه کلچای که خود سالها در درس ایشان حضور داشته است می گوید: روال آیت الله العظمی بهجت این بود که پیش از شروع درس، حدود ده دقیقه موقعه می کرد، ولی نه به عنوان موقعه بلکه به عنوان حکایت حال بزرگان گذشته، و معلوم بود که منظور اصلی آیت الله مصباح بزودی که سالها در درس خارج فقه ایشان شرکت می کردند (۵ سال)، علاوه بر استفاده علمی، استفاده از روحیه ملوکوتی آقا بوده است. آیت الله مصباح در این باره می گوید: آیت الله بهجت گاهی استدائاتی را با حدیثی را نقل می کردند که برای ما تعجب آور بود ایشان چه اصراری دارند که بر مطالب معلوم و روشن تکیه می کنند، از جمله مطلبی که ایشان در تذکرات پیش از درس اصرار می کردند امامت امیر المؤمنین علیه السلام بود، ما تعجب می کردیم که ما مگر در آن حضرت شک داریم که ایشان این قدر اصرار دارند که دلالت امامت حضرت علی علیه السلام را برای ما بیان کنند. یک خورده تاملان کند منطوقی که چرا به جای این مطالب یک چیزهایی که بیشتر حاکمیت و تشکیک قرار بگیرد. شاید اگر توجه های ایشان نبود ما انگیزه ای نداشتیم درباره این مسائل مطالعه ای داشته باشیم، حتی از نکته هایی که ایشان از جاهل پیش بیان می کردند امروز بنده در نوشته هایم در مورد مسائل اعتقادی یا جبهات دیگر استفاده کرده ام.

جایگاه علمی

گواهی استناد و هم دوره ایها و نیز شاگردان برجسته که بخشی از آن در ذیل

می آید نمایانگر دقت نظر و نبوغ برجستگی علمی ایشان است: از آن جمله می گویند: روزی ایشان در درس کفایه یکی از شاگردان مرحوم آخوند خراسانی به نحوه تقریر مطالب آخوند خراسانی توسط استاد اعتراض می کند، ولی با توجه به اینکه از همه طلاب شرکت کننده در درس کم سن و سال تر بوده در جلسه بعدی پیش از حضور استاد مورد اعتراض و انتقاد شدید شاگردان دیگر فراموش می گردد، ولی در آن هنگام ناگهان استاد وارد می شود و متوجه اعتراض شاگردان به ایشان می گردد. سپس خطاب به آنان می فرماید: با آقای بهجت کاری نداشته باشید. همه ساکت می شوند آنگاه استاد ادامه می دهد: دیشب که تقریرات درس مرحوم آخوند را مطالعه می کردم متوجه شدم که حق با ایشان است و پس از این سخن، از جدیت و نبوغ آیت الله بهجت متعجب می نمایم. یکی از دانشمندان نجف می گوید: ایشان در درس، به مرحوم آیت الله غروی امان نمی داد، و پیوسته بحثها را مورد نقد قرار می داد. مرحوم آیت الله حاج شیخ مرتضی حائری نیز می گوید: ایشان با اظهار نظرهای دقیق و اشکالات مهم، چنان نظر استاد را جلب کرده بود که چند روزی مجلس درس از حالت درس خارج شده بود، آن ایرادها برای ما مفید بود؛ ولی آقای بهجت برای گزیر از شهرت دیگر به انتقاد نیز پرداخته و اگر ادامه می دادند معلوم می شد اگر بالاتر از دیگران نباشند بی شک کمتر از آنان باشند. مرحوم علامه محمد تقی جعفری می گوید: آن هنگام که در خدمت آقا شیخ کاظم شیرازی مکاسب می خواندیم، آیت الله بهجت نیز که در آن وقت در قم اقامت دارند، در درس ایشان شرکت می نمودند، خوب یاد هم هست که وقتی ایشان اشکال می کردند آقا شیخ کاظم با تمام قوا متوجه می شد، یعنی خیلی دقیق و عمیق به اشکالات آقای بهجت توجه می کرد، و همان موقع ایشان در نجف به فضل و عرفان شناخته شده بود. آیت الله سید محمد حسین طهرانی در کتاب انوار الملکوت می نویسد: آیت الله حاج شیخ عباس کوچانی، وصی سید علی آقای قاضی می فرمودند: آیت الله العظمی حاج شیخ محمد تقی بهجت در فقه و اصول به درس مرحوم آیت الله العظمی حاج شیخ محمد حسین غروی اصفهانی حاضر می شدند و چون به حجره خود در مدرسه مرحوم سید باز می گشتند بعضی از طلابی که در درس برای آنها اشکالاتی باقی مانده بود به حجره ایشان می رفتند و اشکالاتشان را رفع می نمودند. و چه بسا ایشان در حجره خواب بودند و در حال خواب از ایشان می پرسیدند و ایشان هم مانند بیداری جواب می دادند جواب کافی و شفاف، و چون از خواب بر می خاستند و از قضایا و پرسشهای در حال خواب با ایشان سخن به میان می آمد ابتدا اطلاع نداشتند و می گفتند: هیچ به نظرم نمی رسد یا از آنچه می گویند بر خاترم چیزی نیست. آیت الله مشرکتی می گوید: ایشان از جهت علمی (هم در فقه و هم در اصول) در یک مرتبه خیلی بالایی در میان فقهایی شیعه قرار دارند. حجه الاسلام و المسلمین امجد می گوید: ایشان در علمیت در افاق اعلی است. فقهیهای است بسیار بزرگ، و معتقدم که باید مجتهدین عالی در درسشان باشند تا نکته بگیرند و بفهمند، و حق این است که درس خارج را باید از آن آیت الله بهجت بگویند نه آنهایی که به نقل اقوال بسنده می کنند.

تشویق بزرگان به شرکت در درس ایشان

آیت الله مصباح می گوید: اولین چیزی که ما را جذب کرد آن جاذبه معنوی و روحانی ایشان بود. ولی تدریجاً متوجه شدیم که ایشان از لحاظ مقامات علمی و قضاوت هم در درجه بسیار عالی قرار دارد. این بود که سعی کردیم خدمت ایشان درسی داشته باشیم تا وسیله ای باشد که ما را با او آشنا کنیم. ما با او بیرون می آمدیم و بهانه ای باشد که هر روز خدمت ایشان برسیم و از کمالات روحی و معنوی آقا بهره مند شویم. کتاب طهارت را در خدمت ایشان شروع کردیم، ابتدا در یکی از حجرات مدرسه فیضیه چند نفر از دوستان شرکت می کردند، و بعد از گذشت یک سال، یکی

دو سالی هم در حجره ای در مدرسه خان (مدرسه مرحوم آیت الله بروجردی) خدمت ایشان درس داشتیم، و بعدها که ضعف مزاج ایشان بیشتر شد از آن به بعد در منزل، خدمتشان می رفتیم که یک دوره طهارت را خدمت ایشان خواندیم، و بعد یک دوره هم مکاسب و خبارات را که تقریباً حدود ۱۵ سال ادامه پیدا کرد. ما در درس ایشان استفاده هایی می کردیم که در بسیاری از درسها کلماتی یافت می شد. شهید بزرگوار استاد مطهری (ره) نیز به درس ایشان عنایت خاصی داشتند. آیت الله محمد حسین احمدی بزودی در این رابطه می گوید: آیت الله شهید مطهری درباره درس آیت الله بهجت به ما خیلی سفارش می کرد و می فرمود: حتماً در درس ایشان شرکت کنید مخصوصاً در اصول، چون آقای بهجت درس آقا شیخ محمد حسین اصفهانی را دیده حتماً در درس ایشان شرکت کنید. استاد خسرو شاهی می گوید: بنده در درس فقه خارج خبایات آیت الله العظمی شیخ مرتضی حائری شرکت می کردم. ایشان اواخر عمر مرخص بودند و در سرشان تعطیل شد. یک روز وقتی که آیت الله حائری از حرم بیرون می آمدند، به خدمتشان رفتم و پس از سلام عرض کردم: این شاه الله در این شروع می فرماید؟ فرمودند: نه. بعد فرمودند: شما که جوان هستید من یک ضابطه ای را در اختیار شما قرار بدهم، و آن اینکه درس کسانی شرکت نکنید که فقط نقل اقوال نکنند، بلکه اقوال را بررسی کرده و نکاتی را در درس بیان کنند که در فقه فایده رساننده ملکه اجتهاد خیلی سودمند باشد. چون درسی برای شما مفید است که این ملکه اجتهاد را از قوه به فقهت برسانند، و تنها به نقل اقوال کفایت نکند. من همان جا به ایشان عرض کردم: جناب عالی کسی را با اسم برای ما معرفی فرمایید. فرمودند: من از اسم بردن معذورم. عرض کردم: من در درس آیت الله العظمی بهجت شرکت می کنم. ایشان اظهار رضایت نمودند تبسم کردند و فرمودند: درس ایشان از نظر دقت و محتوا همین قاعده و ضابطه ای را که به شما گفتم دارد، خوب است که در درس شرکت می کنید. درس ایشان از هر جهت سازنده است هم از جهت علمی هم از جهت اخلاقی، این درس را ادامه دهید.

تالیفات

حضرت آیت الله بهجت دارای تألیفات متعددی در فقه و اصول هستند که خود برای چاپ اکثر آنها اقدام نکرده اند، و گاه به کسانی که می خواهند آنها را حتی با غیر وجود شرعی بزرگ کنند، اجازه نمی دهند، و می فرمایند: هنوز بسیاری از کتابهای علمای این سالهاست که به گونه خطی مانده است، آنها را چاپ کنید نوبت اینها در نشده است. فهرست عمده تألیفات ایشان که برخی نیز با اصرار و پشتکاری برخی از شاگردانشان به چاپ رسیده، عبارتند از:

الف) کتابهای چاپ شده:

۱. رساله توضیح المسائل (فارسی و عربی)

۲. مناسک حج

دو کتاب فوق موضوع برخی از فضلا بر اساس فتاوی ایشان تألیف و پس از تأیید آقا به چاپ رسیده است.

۳. وسیله النجاه

این کتاب در برارنده نظرات فقهی ایشان در اکثر ابواب فقه است که در متن وسیله النجاه آیت الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی (ره) گنجانده شده و نهائناً جلد نخست آن با تأیید ایشان به چاپ رسیده است.

۴. جامع المسائل

این کتاب مجموعه حواشی ایشان بر کتاب ذخیره العباد استاد آیت الله العظمی محمد حسین غروی اصفهانی، و نیز تکمیل آن تا آخر فقه می باشد، که قسمتهایی از آن ابتدا با نام ذخیره العباد با حروفچینی نه چندان زیبا و در تعداد نسخه اندک در اختیار برخی از شاگردان و خواص ایشان قرار گرفت، و بعداً جلد اول از این مجموعه که قرار است در پنج مجلد به چاپ برسد، به خاطر شرط فروعی قوه آیت الله بهجت در اصل کتاب نوشته شده و جامعیت آن جامع المسائل نام گرفته و به همت برخی از شاگردان ایشان به چاپ رسیده.

ب) تألیفات آماده چاپ و نشر:

۱. جلد اول از کتاب صلوه

آیت الله بهجت در این کتاب با سبکی ویژه و تلخیص مطالب به ترتیب مباحث جواهر الکلام به بیان نظریات نو و ابتکاری خویش پرداخته اند.

۲. جلد اول از دوره اصول

این کتاب تقریباً به ترتیب کفایه الاصول نگارش یافته است، و بارها توسط ایشان مورد مذاقه و تجدید نظر قرار گرفته، و نظریاتی نو در بسیاری از مباحث اصول را در بردارد.

۳. تلبیقه بر مناسک شیخ انصاری

این کتاب در برارنده نظرات ایشان درباره مناسک حج می باشد.

ج) تألیفاتی که هنوز اقدام به چاپ آنها نشده است:

۱. بقیه مجلدات دوره اصول

۲. تدریس بر مکاسب شیخ انصاری

که به ترتیب به مکاسب شیخ انصاری (ره) از اول تا انجام، و پس از اتمام آن ادامه مباحثی که در مکاسب مطرح نشده بر اساس متن شرائع الاسلام نگارش یافته است، و ایشان در این دوره از مباحث فقهی نظرات جدیدی را ارائه داده اند.

۳. دوره طهارت

در این کتاب نیز آیت الله بهجت بسان دوره کتاب الصلوه به ترتیب مباحث جواهر الکلام با تلخیص و نوآوری نظرات خویش را مطرح نموده اند.

۴. بقیه مجلدات دوره کتاب الصلوه

همچنین ایشان در تألیف سنن البحار با مرحوم حاج شیخ عباس قمی (ره) همکاری داشته اند، و قسمت زیادی از سفینه البحار خطی، به خط ایشان نوشته شده است.

زندگی نامه آیت الله العظمی محمد تقی بهجت فومنی

آیت الله العظمی محمد بهجت فومنی در اواخر سال ۱۳۳۴ ه. ق. در خانواده ای دیندار و تقوی پیشه، در شهر مریچه فومنی واقع در استان گیلان، چشم به جهان گشود. هنوز ۱۶ ماه از عمرش نگذشته بود که مادرش را از دست داد و از او ان کودکی طعم تلخ یتیمی را چشید.

ولادت

در باره نام آیت الله بهجت خاطره ای شیرین از یکی از نزدیکان آقا نقل شده است که ذکر آن در اینجا جالب می نماید، و آن اینکه پدر آیت الله بهجت در سن ۱۶-۱۷ سالگی بر اثر بیماری وبا در سبتر بیماری می افتد و حالش بد می شود به گونه ای که امید زنده ماندن او از بین می رود وی می گفت: در آن حال ناگهان صدایی شنیدم که گفت: با ایشان کاری نداشته باشید، زیرا ایشان پدر محمد تقی است. تا اینکه با آن حالت خواش می برد و مادرش که در بالین او نشسته بود گمان می کند وی از دنیا رفته، اما بعد از مدتی پدر آیت الله بهجت از خواب بیدار می شود و حالش رو به بهبودی می رود و بالاخره کاملاً شفا می یابد. چند سال پس از این ماجرا تصمیم به ازدواج می گیرد و سختی را که در حال بیماری به بار نام گذشته بود کاملاً از یاد می برد. بعد از ازدواج نام اولین فرزند خود را به نام پدرش مهدی می گذارد، فرزند دومی دختر بود، و هفتی فرزند سومین را احنا به او می دهد، اسمش را محمد حسین می گذارد، و هنگامی که خدانده چهارمین فرزند را به او عنایت می کند به یاد آن سخن که در دوران بیماری اش شنیده بود می افتد، وی را محمد تقی نام می نهد، ولی وی در کودکی در حوضی آب می افتد و از دنیا می رود، تا اینکه سرانجام ششمین فرزند را درویره محمد تقی نام می گذارد، و بدینسان نام آیت الله بهجت مشخص می گردد. کربلای محمود بهجت، پدر آیت الله بهجت از مردان مورد اعتماد شهر فومنی بود و در ضمن اشتغال به کسب و کار، به رتق و فتق امور مردم می پرداخت و اسناد مهم و قابله با به گواهی ایشان می رسید. وی اهل ادب و از ذوق سرشاری برخوردار بوده و مشتاقانه در مرثی اهل بیت علیهم السلام به ویژه حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام شعر می سرود، مریچه های جانگدازی که اکنون پس از نیم قرن هنوز زیانتر مداحان آن سامان است. باری آیت الله بهجت در کودکی تحت تربیت پدری چنین که دلسوخته اهل بیت علیهم السلام به ویژه سید الشهداء علیه السلام بود، و نیز با شرکت در مجالس حسینی و بهره مندی از انوار آن بار آمد. از همان کودکی از بازیهای کود کانه بر می می کرد و آثار نبوغ و انوار ایمان در چهره اش نمایان بود، و عشق و فقهی العماده به کسب علم و دانش در رفتارش جلوه گر.

تحصیلات

تحصیلات ابتدایی را در مکتب خانه فومنی به پایان برد، و پس از آن در همان شهر به تحصیل علوم دینی پرداخت. به هر حال، روح کمال جو جوان تشنه آتوباب نیآورد و پس از طی دوران مقدماتی تحصیلات دینی در شهر فومنی، به سال ۱۳۴۸ ه. ق. هنگامی که تقریباً ۱۴ سال از عمر شریفش می گذشت به عراق مشرف شد و در کربلای معلی اقامت گزید. بنا به گفته یکی از شاگردان نزدیک ایشان، معظم له خود به مناسبتی فرمودند: بیش از یک سال از اقامت در کربلا گذشته بود که مکلف شدم. آنجی دست تربیت حضرت رب سجانعه همراه بندگان شایسته را از او ان کودکی و پیوسته تحت نظر جهان فقی خود گرفته و فیوضاتش را شامل حال آنان گردانیده و پیوسته می یابید، تا بر بزرگی متعل را بهر ایوان پویان طریق آلی الله له در دستشان بسپارد. بدین سان، آیت الله بهجت حدود چهار سال در کربلای معلی می ماند و از فیوضات سید الشهداء علیه السلام استفاده نموده و به تهذیب نفس می بردارد و در طی این مدت بخش معظلی از کتابهای فقه و اصول را از محضر استادان بزرگ آن دیار مطهر می خواند. در سال ۱۳۵۲ ه. ق. برای ادامه تحصیل به نجف اشرف مشرف می گردد و قسمتهای پایانی سطح را در محضر آیت عظام از آن جمله در محضر آیت الله آقا شیخ مرتضی طالقانی به پایان می رساند. با این همه، همت او تنها مصروف علوم دینی نبوده، بلکه عشق به کمالات والای انسانی همراه جان آزار او را به جستجوی مردان الهی و اولیای برجسته و می داشته است. یکی از شاگردان آیت الله بهجت می گوید: در سالیهای متمادی که در درس ایشان شرکت می جویم هرگز نشنیده ام که جز در موارد نادر درباره خود مطلبی فرموده باشد. از جمله سخنانی که از زبان مبارکش درباره خود فرمود، این است که در ضمن سخنی به مناسبت تجلیل از مقام معنوی استاد خود حضرت آیت الله نائینی (ره) فرمود: من در ایام نوجوانی در نماز جماعت ایشان شرکت می نمودم، و در حالات ایشان چیزهایی را درک می کردم.

سیر و سلوک و عرفان

آیت الله بهجت، در ضمن تحصیل و پیش از دوران بلوغ، به تهذیب نفس و استکمال معنوی همت گمارده، و در کربلا در تقصص استاد و مربی اخلاقی بر آمده و به وجود آیت الله قاضی که در نجف بوده پی می برد. و پس از مشرف شدن به نجف اشرف از استاد برجسته خویش آیت الله شیخ محمد حسین اصفهانی (غروی) استفاده های اخلاقی می نماید. آیت الله مصباح در این باره می گوید: پیدا بود که از نظر رفتار هم خیلی تحت تأثیر مرحوم آقا شیخ محمد حسین اصفهانی بودند، چون گاهی مطالبی را از ایشان با اعجابی خاص نقل می کردند، و بعد نمونه هایش را ما در رفتار خود ایشان می دیدیم. پیدا بود که این استاد در شکل گرفتن شخصیت معنوی ایشان تأثیر بسزایی داشته است. همچنین در درسهای اخلاقی آقا سید عبدالغفار در نجف اشرف شرکت جست و از آن استفاده می نمود، تا اینکه در سلک شاگردان حضرت آیت الله سید علی قاضی (ره) در آمده و در صد کسب معرفت از ایشان بر می آید، و در سن ۱۸ سالگی به محضر فریض عارف کامل حضرت آیت الله سید علی قاضی قاضی بار می یابد، و مورد ملاحظت و عنایات ویژه آن استاد معظم قرار می گیرد و در عنفوان جوانی چندان مراحل عرفان را سپری می کند که غبطه دیگران را بر می انگیزد. آیه الله مصباح می گوید: ایشان از مرحوم حاج میرزا علی آقا قاضی مستقیماً در جهت اخلاقی و معنوی بهره برده و سالها شاگردی ایشان

آیت الله بهجت، اشارات ابن سینا و اسفار ملاصدرا را نزد مرحوم آیت الله سید حسن بادکوبه ای فرا گرفته است.

مرجعیت

با اینکه ایشان فقهی شناخته شده اند و بیش از سی سال است که اشتغال به تدریس خارج فقه و اصول دارند، ولی همراه از پذیرش مرجعیت سرباز زده اند. آیت الله مصباح درباره علت پذیرش مرجعیت از سوی ایشان و نیز پیرامون عدم تغییر وضعیت آیت الله بهجت بعد از مرجعیت می گوید: بعد از مرجعیت منزل آیت الله بهجت هیچ تغییر نکرده است، ملاقات و پذیرایی از بازدید کنندگان در منزل امکان ندارد لذا در اعیاد و ایام سوگواری، در مسجد قاطمیه از ملاقات کنندگان پذیرایی می شود. اصلاً قبول مرجعیت ایشان به نظر من یکی از کرامات ایشان است، یعنی شرایط زندگی ایشان آن هم در سن هشتاد سالگی به هیچ وجه ایجاب نمی کرد که زیر بار چنین مسؤلیتی بروند، و کسانی که با ایشان آشنایی داشتند هیچ وقت حدس نمی زدند که امکان داشته باشد آقا یک وقتی حاضر بشوند پرچم مرجعیت را به دوش بکشند و مسؤلیتشان را قبول کنند. و بدون تک جز احساس یک وظیفه متعین چیزی باعث نشد که ایشان این مسؤلیت را بپذیرند. و باید گفت که رفتار ایشان در این زمان با این وارستگی و پارسایی، حجت را بر دیگران تمام می کند که می شود در عین مرجعیت با سادگی زندگی کرد، بدون اینکه تغییری در لباس، خوراک، مسکن، خانه و شرایط زندگی پیش بیاید. تا اینکه بعد از فوت مرحوم آقا سید احمد خوانساری (ره) جلد اول و دوم کتاب ذخیره العباد (جامع المسائل کنونی) را به قلم خود تصحیح و در اختیار خواص گذاشتند، و پیش از فوت مرجع عالیقدر حضرت آیه الله العظمی اراکی (ره) اجازه نشر رساله عملیه عظام از آن جمله در محضر آیت الله آقا شیخ مرتضی طالقانی به پایان می رساند. با این همه، همت او تنها مصروف علوم دینی نبوده، بلکه عشق به کمالات والای انسانی همراه جان آزار او را به جستجوی مردان الهی و اولیای برجسته و می داشته است. یکی از شاگردان آیت الله بهجت می گوید: در سالیهای متمادی که در درس ایشان شرکت می جویم هرگز نشنیده ام که جز در موارد نادر درباره خود مطلبی فرموده باشد. از جمله سخنانی که از زبان مبارکش درباره خود فرمود، این است که در ضمن سخنی به مناسبت تجلیل از مقام معنوی استاد خود حضرت آیت الله نائینی (ره) فرمود: من در ایام نوجوانی در نماز جماعت ایشان شرکت می نمودم، و در حالات ایشان چیزهایی را درک می کردم.

استادان بر جسته فقه و اصول

آیت الله بهجت پس از اتمام دوره سطح، و درک محضر استادان بزرگی چون آیت عظام: آقا سید ابوالحسن اصفهانی (ره)، آقا ضیاء عراقی (ره) و میرزا نائینی (ره)، به حوزه گرانقدر و پر محتوای آیت حق حاج شیخ محمد حسین غروی اصفهانی (ره)، معروف به غروی وارد شد و در محضر آن علامه کبیر به تکمیل نظریات فقهی و اصولی خویش پرداخت، و به باری استعداد درخشان و تأییدات الهی از تفکرات عمیق و ظریف و دقیق مرحوم علامه کمپانی، که دارای فکری سریع و جوال و متحرک و همراه با تیز بینی بوده، بهره ها برد. آیت الله محمد تقی مصباح درباره استفاده آیت الله بهجت از استادان خود می گوید: در فقه بیشتر از مرحوم آقا شیخ محمد کاظم شیرازی- که شاگردان مرحوم میرزا محمد تقی شیرازی و از استادان بسیار برجسته نجف اشرف بود- استفاده کرده، و در اصول از مرحوم آقا نائینی، و سپس بیشتر از مرحوم آقا شیخ محمد حسین غروی اصفهانی فایده برده بودند، هم مدت استفاده شان از مرحوم اصفهانی بیشتر بود و هم استفاده های جنبی دیگر.

ایشان بعد از تکمیل دروس، در سال ۱۳۶۳ ه. ق. موافق با ۱۳۲۴ ه. ش. به ایران مراجعت کرده و چند ماهی در موطن خود فومنی اقامت گزید و بعداً در حالی که آماده بازگشت به حوزه علمیه نجف اشرف بود، قصد زیارت حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام و اطلاع یافتن از وضعیت حوزه قم را کرد، ولی در طول چند ماهی که در قم توقف کرده بود، خبر رحلت استادان بزرگ نجف، یکی پس از دیگری شنیده می شد، لذا ایشان تصمیم گرفت که در شهر مقدس قم اقامت کند. در قم از محضر آیت الله العظمی حجت کوه کمره ای استفاده کرده و در بین شاگردان آن فقید سعید درخشید. چند ماهی از اقامت حضرت آیه الله العظمی بروجردی در قم نگذشته بود که آیت الله بهجت

ابراز ناامیدی رهبران مسلمان اردن از سخترانی پاپ

با هدف بررسی نقش زنان؛
زنان مسلمان مبلغ مراکش
در میزگردهای بین دینی آمریکا
شرکت می کنند

زنان مبلغ مسلمان از کشور مراکش که این هفته به آمریکا سفر می کنند قرار است در یک جلسه بین دینی با رهبران ادیان توحیدی آمریکا شرکت کرده و درباره نقش زنان گفتگو خواهند کرد. زنان مبلغ مسلمان در مراکش در کنار انجمن جماعات برای بهبود وضعیت و جایگاه زنان در جامعه و ترویج اسلام متساول و میان رو فعالیت خواهند کرد. این گروه از زنان مبلغ مسلمان قرار است در طول اقامت خود در ایالات متحده در میزگردهای بین دینی در کنار رهبران مسلمان، مسیحی و یهودی حضور یافته و تجرب خود را در رابطه با فعالیت به عنوان مبلغهای مسلمان میان زنان بیان کنند. در اهداف برگزاری این گردهماییهای بین دینی علاوه بر ارتقای درک میان جوامع ادیان توحیدی آمریکا و همچنین نقش زنان، تقویت خانواده ها نیز مورد تأکید قرار گرفته است. این گروه از زنان مسلمان با مقامات سازمان ملل و ایالات متحده و نمایندگان کنگره دیدار کرده و در مراسم دینی مساجد، کلیساها و کنیسه ها حضور خواهند یافت.

شیخ عیسی قاسم:

اظهارات ضد شیعی کلبنی

عامل تفرقه میان مسلمانان است

یکی از علمای شیعه بحرین اظهارات ضد شیعی امام مسجدالحرام را عاملی برای ایجاد اختلاف، تفرقه و فتنه میان مسلمانان اعم از شیعه و سنی توصیف کرد و گفت: این اظهارات آفت بسیاری به دنبال دارد. شیخ عیسی قاسم از علمای مسلمان و شیعه بحرین تصریحات ضد شیعی شیخ عادل کلبنی امام مسجدالحرام را شری بزرگ برای امت اسلام خواند و آن را اعلان جنگ داخلی میان مسلمانان توصیف کرد. وی با اشاره به اینکه نسبت کفر به میلیونها مسلمان در جهان و از بین بردن آبروی آنها از سوی دین اسلام تحریم شده است، اظهار داشت: کلبنی در این شرایط به مسلمانان اهانت کرده است. به طوری ه نسبت کفر به مسلمانان جرمه بزرگی داشته و خطرات بسیاری به دنبال دارد. این عالم شیعی افزود: از سخنان کلبنی در حکم تکفیر میلیونها مسلمان نمازگزار و روزه دار که اصول و فروع دین را رعایت می کنند، تعجب می کنم. در ادامه واکنشها پارلمان عراق از عربستان سعودی خواست تا به دنبال تصریحات ضد شیعی کلبنی، عذرخواهی کند. محمد سعید طیب از فعالان شیعه عربستان نیز تصریحات کلبنی را رد کرد و یاد آورد: شیعیان جزئی جدانشدنی از بافت این کشور به شمار می روند و نباید با آنها به این شیوه برخورد کرد. این در حالی است که عادل کلبنی امام مسجدالحرام در گفتگوی مستقیم با شبکه بی بی سی تمامی مسلمانان شیعه به ویژه علمای شیعه را کافر خواند، به طوری که این مسئله موجی از اعتراضات را به دنبال داشت و علمای شیعه واکنشهای متفاوتی نسبت به آن نشان دادند. حتی برخی از علمای شیعه عربستان از وی خواستند تا از شیعیان عذرخواهی کند و برخی دیگر نیز از پادشاه عربستان خواستند تا وی را در منصب عزل کند. اما هنوز هیچ واکنشی از سوی دولت سعودی در این خصوص نشان داده نشده است.

وسطایی از قول یک امپراطور مسیحی تعالیم حضرت محمد (ص) را شر و غیر انسانی خوانده بود و در آن زمان به دنبال خشم مسلمانان، تظاهراتی گسترده و انتقادهای بین المللی از این وضعیت ابراز تأسف کرد اما هیچ گاه رسماً عذرخواهی نکرد، این درحالی است که واتیکان تأسف پاپ را عذرخواهی قلمداد کرده و یادآورد شده است که این ماجرا تا آخر دنیا نمی تواند ادامه داشته باشد. رهبران مسلمان هنوز هم خواستار عذرخواهی رهبر کاتولیکها بر سر این مسئله هستند، رویدادی که تأثیرات مستقیمی بر گفتگوهای دینی داشت. شیخ جمال جمعه از شهر مدابیه پس از سخترانی که پاپ طی آن خواستار تسامح میان مسلمانان و مسیحیان شد ابراز امیدواری کرد که پاپ به احساسات مسلمانان بیشتر توجه کند. پاپ مهمان ما است و ما انتظار داریم تنها یک واژه از وی بشنویم، هنوز هم دیر نشده و او می تواند عذرخواهی کند.

جنب اردن پس از سخترانی پاپ در مسجد بزرگ الحسین اظهار داشت: ما انتظار داشتیم که وی عذرخواهی شفاف داشته باشد. ابو حسین گفت: آنچه پاپ در سال ۲۰۰۶ گفته بود صحت ندارد اسلام دین تساهل و ایمان است. پاپ در سال ۲۰۰۶ به نقل از یک متن قرون

رهبران مسلمان اردن نسبت به سخترانی بندیکت شانزدهم برای مسلمانان در مسجد حسین اردن ابراز ناامیدی کردند چرا که وی در رابطه با اظهاراتی که پیشتر علیه اسلام ایراد کرده بود به صورت شفاف عذرخواهی نکرد. شیخ یوسف ابو حسین مفتی شهر الکراک در

ساخت مسجد برای مسلمانان شهر اورانژ فرانسه

شهر اورانژ فرانسه به همت یک انجمن اسلامی صاحب مسجدی حدود ۵ هزار متر شد. مسلمانان شهر اورانژ فرانسه که تا به حال در مکانی کوچک به اقامه نماز می پرداختند از این به بعد می توانند مراسم عبادی خود را در مسجد این شهر به جای بیابانند. این مسجد به همت انجمن اسلامی نورالله و با همکاری شهرداری این شهر و در زمینی به مساحت ۴۵۷۵ متر مربع ساخته می شود. انجمن نورالله شهر اورانژ اخیراً منشوری را با همکاری شهرداری این شهر به امضا رسانده که رعایت حقوق و برابری بین زن و مرد و جلوگیری از ازدواج در سنین پایین و یا ازدواجهای اجباری از جمله موارد این منشور به شمار می شود. شهردار شهر اورانژ امضای این منشور حقوقی را گامی مثبت برای ادامه روابط دوجانبه میان انجمن های اسلامی و نهادهای دولتی این شهر عنوان کرد.

مخالفت دولت اسپانیا با اعطای تابعیت به مسلمان

ماموران سازمان امنیت اسپانیا در مصاحبه با این افراد از آنها در مورد تعداد دفعاتی که در روز نماز می خوانند؟ به چه مسجدی می روند؟ و عقیده شان در مورد امام جمعه آن مسجد پرسش هایی را مطرح کرده اند. ماموران سازمان امنیت اسپانیا همچنین از این افراد در مورد اینکه به چه جریان اسلامی تعلق دارند؟ کدام دولت بهتر است، حزب مردم یا حزب سوسیالیست؟ چپ گراها یا راست گراها کدامیک بهتر بوده و بیشترکار می کنند؟ سئوالاتی را مطرح کرده اند. روزنامه ال پاییس تصریح کرده است که علی رغم این که در قانون اساسی آزادی عقیده و دین و مذهب تضمین شده دولت اسپانیا با دادن تابعیت به این مسلمانان که عضو جنبش تبلیغ هستند، مخالفت کرده است. بنابراین گزارش، جنبش تبلیغ جماعت، جنبش تندرویی است که طرفدار صلح و حمایت از زندانیان است و در اسپانیا هزاران عضو دارد و بیش از ۲۰۰ انجمن را به ثبت رسانده است. هم اکنون حدود دو میلیون مسلمان که اکثریت آنان را اتباع مغرب تشکیل می دهند در اسپانیا زندگی می کنند.

گفته می شود که ماموران سازمان امنیت اسپانیا که پیش از دادن تابعیت به اتباع خارجی با آنها در خانه و یا محل کارشان مصاحبه می کنند در این زمینه به تفتیش عقاید آنها پرداخته اند. روزنامه ال پاییس در این باره نوشته است که

دولت اسپانیا اخیراً با عدم اعطای تابعیت به برخی از اعضای جنبش تبلیغ جماعت اقدام به مخالفت و مقابله با مسلمانان زیمیک این کشور کرده است. افراد مذکور از مسلمانان شهرهای جنوبی سوویا، مورسیا و اولبنا هستند که وزارت دادگستری اسپانیا براساس گزارش مرکز ملی جاسوسی (سی ان آی) این کشور از اعطای تابعیت به آنان جلوگیری نموده است. وزارت دادگستری اسپانیا به استناد گزارش مرکز ملی جاسوسی این کشور مبنی بر اینکه اعضای جنبش قانونی مذکور بنیادگرا و جدایی طلب هستند از دادن ملیت به این افراد خودداری کرده است. بنا بر این گزارش، این افراد اغلب از بازگان و صاحبان شرکت هایی هستند که سالیهای زیادی است در اسپانیا زندگی می کنند و فرزندان آنها نیز اسپانیایی هستند. مخالفت وزارت دادگستری اسپانیا با اعطای تابعیت به مسلمانان یاد شده در حالیکه در قانون اساسی این کشور آزادی عقیده، دین و مذهب را محترم شمرده است. بنا بر گزارش منابع خبری، مقامات جنبش تبلیغ که از اجرای دقیق قرآن مجید حمایت می کنند، ضمن رد اتهامات وارد شده به خود در اعتراض به این تصمیم به دیوان اداری دادسرای ملی اسپانیا شکایت کرده اند.

روز گشایش درهای مساجد در ایالت کنتاکی آمریکا برگزار شد

مرکز اسلامی الیزابت تاون در ایالت کنتاکی آمریکا این هفته برنامه گشایش درهای خود را برگزار و طی آن تأکید کرد اسلام با داشتن آفریدگار یکتا، پیامبر، فرشتگان و کتاب مقدس بی شبهات به ادیان دیگر نیست و در حقیقت با سایر ادیان مشترکات بسیاری دارد. رهبران مرکز اسلامی الیزابت تاون درهای این مسجد را برای ارائه درسهایی درباره مبانی اسلام باز کردند. هر کدام از این درسها ۲۰ دقیقه به طول انجامید و فرصت مناسبی را برای افراد کنجکاو و علاقمند به اسلام برای یادگیری مبانی اعتقادی این دین فراهم کرد. در این مراسم نسخه هایی رایگان از قرآن در اختیار بازدیدکنندگان قرار گرفت و راهنمای کوچک و مصوری درباره اسلام به آنها ارائه شد. شاکرین یونس امام این مرکز اسلامی و عادل بانتهانی کارشناس مطالعات تطبیقی ادیان در این جلسه سخنرانی کرده و پس از آن مدت زمانی را برای پاسخ به پرسشهای علاقمندان تعیین کردند تا هیچ پرسشی بی جواب نماند. در پایان این جلسه دیدارکنندگان از این مرکز اسلامی متوجه شدند تفاوتهای میان اسلام، مسیحیت و یهودیت در مقابل شباهتهای بسیار آنها اهمیت چندانی ندارد. روز گشایش درهای مساجد و مراکز اسلامی در ایالات متحده آمریکا طی سالهای اخیر به یک سنت تبدیل شده تا مسلمانان از این فرصت استفاده کرده و غیرمسلمانان کنجکاو و علاقمند را به دیدار از بخشهای مختلف یک مسجد برده و بسیاری از مبانی اسلام را برای آنها توضیح دهند. هدف از برگزاری چنین رویدادهایی رفع سوء باورهایی است که درباره مسلمانان و اسلام در جامعه غربی به واسطه تبلیغات منفی رسانه ای یا سیاسی گسترش یافته اند.

اساسنامه هیئت مشورتی

ائمه جماعات و مساجد بریتانیا تصویب شد

شورای مسلمانان بریتانیا از تصویب اساسنامه و انتخابات هیئت ملی مشورتی امامان جماعت و مساجد استقبال کرد، این هیئت مستقل که به صورت مردمی اداره می شود حمایتها، هدایتها و توصیه هایی برای نگهداری و اداره مساجد ارائه می دهد. این شورا در بیانیه خود به مناسبت تصویب اساسنامه هیئت ملی مشورتی امامان جماعت و مساجد آن را نقطه عطفی برای جامعه مسلمان بریتانیا توصیف و استدلال کرده مساجد بریتانیا در این هیئت از تمام سنتهای اسلامی در کنار یکدیگر قرار گرفته تا اعمال شایسته و مثبت را ترویج کنند. دکتر محمد عبدالباری دبیرکل شورای مسلمانان بریتانیا گفت: بسیار خوشحالم که شورای مسلمانان بریتانیا نیز بخشی از این ابتکار عمل تاریخی بوده است. شورای مسلمانان بریتانیا که از عادات و رسوم مسلمانان که به دنبال خیر مشترک و تکثرگرایی هستند این هیئت مشورتی را تشکیل داد تا اطمینان حاصل کند مساجد بریتانیایی از تمام سنتها می توانند در راه رسیدن به خدمات بهتر نه تنها برای جامعه بریتانیایی بلکه برای جامعه گسترده تر فراهم جمع شوند. در بیانیه شورای مسلمانان بریتانیا آمده است: تا کنون حدود ۶۰۰ مسجد و مؤسسه تربیت ائمه جماعات از سراسر کشور و تمام بخشهای جوامع اسلامی چون اهل تشیع و تسنن به عضویت هیئت ملی مشورتی امامان جماعت و مساجد در آمده اند. هیئت ملی مشورتی امامان جماعت و مساجد از سوی چهار سازمان اسلامی مستقل دواولبیانه تأسیس شد. بنیاد الخویی، محفل مسلمانان بریتانیا، انجمن مسلمانان بریتانیا و شورای مسلمانان بریتانیا چهار سازمان مؤسس این هیئت هستند. این چهار سازمان متعهد شده اند برای بهبود وضعیت مسلمانان و مساجد بریتانیا با یکدیگر همکاری کنند. اساسنامه هیئت ملی مشورتی امامان جماعت و مساجد پس از چندین ماه مشورت ملی و عمومی سرانجام چند روز پیش مورد تصویب قرار گرفت.

رومانیون مسلمان

اروپایی و آسیایی

در ترکیه گردهم آمدند

هشتاد نفر از روحانیون مسلمان آسیایی و اروپایی قرار است به عنوان هفتمین نشست شورای اسلامی اوراسیایی گردهم جمع شدند. علی بارداک اوغلو رئیس سازمان امور دینی ترکیه و رئیس دائمی شورای اسلامی اوراسیایی اظهار داشت: اوراسیا همواره حوزه باستانی از دانش و اطلاعات دینی بوده است. ما باید از این میراث غنی آگاه باشیم و به طور طبیعی فهرستی از منابع تفکری دینی و راهکارهای احیای آن را فراهم کنیم. چرا که آگاهی از منابع عمیق و ریشه دار از اطلاعات و تفکرات و حفظ آنها می تواند اعتماد به نفس ما را افزایش دهد. بارداک اوغلو همچنین توضیح داد که این شورا روابط نزدیکی با نهادهای دینی اسلامی و روحانیون آسیایی و اروپایی ایجاد کرده و همکاری آنها در این عرصه روابط بین کشورها و جوامع آسیای مرکزی را تقویت می کند.

آیان پیروسون وزیر اقتصاد بریتانیا:

اقتصاد اسلامی تنها امید بریتانیا برای رفع مشکلات مالی است

دولت بریتانیا در حال حاضر اقدام به رفع موانع حقوقی و مالی بازار اوراق بهادار اسلامی کرده است. پیروسون گفت: ما به عنوان یک دولت می خواهیم اطمینان حاصل کنیم که اوراق بهادار اسلامی می تواند در بریتانیا صادر شود و بریتانیا را می توان به عنوان مرکز جهانی صدور اوراق بهادار اسلامی در نظر گرفت.

صدور اوراق بهادار مستقل می تواند دسترسی بریتانیا را به سرمایه گذاران تازه، از نظر داخلی و خارجی تسهیل کند. بازار اوراق بهادار اسلامی طی هشت سال تا سال ۲۰۰۸ به ۱۱/۹ میلیارد دلار رسیده است و انتظار می رود از فاصله سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۹ تا ۲۰۰۹ میلیارد دلار به این بازار جهانی اضافه شود.

در حالی که بازار اقتصاد اسلامی در بریتانیا رو به رشد گذاشته است، این کشور اروپایی به ارائه اوراق بهادار اسلامی می اندیشد تا بتواند از نظر اقتصادی بخشی از وامهای خود را تأمین کند. آیان پیروسون وزیر اقتصاد بریتانیا گفت: اوراق بهادار اسلامی مستقل می توانند بخشی از اقتصاد ما در آینده باشند، صدور اوراق بهادار اسلامی مستقل مورد بررسی قرار می گیرد اما شرایط نیز باید برای این کار مناسب باشد. پیروسون وزیر اقتصاد و تجارت خزانه داری بریتانیا همچنین اظهار داشت که لندن می تواند به اوراق بهادار اسلامی روی آورد تا شرایط اقتصادی بهبود یابد. انتظار می رفت دولت بریتانیا که برنامه وامهای کوتاه مدت شرعی را اعلام کند اما این ارائه این طرح به علت رکود بازار به زمان ایالات متحده با رکود جهانی اقتصاد رو به رو شده است. دولت بریتانیا اعلام کرده باید برای پنج سال آینده ۷۰۰ میلیارد پوند قرض کند، اما

یک مسلمان به عنوان مدیر برنامه های دینی بی بی سی منصوب شد

شبکه خبری بی بی سی برای نخستین بار مسلمانی را به عنوان رئیس بخش برنامه های دینی منصوب کرد. عقیل احمد از این پس به عنوان رئیس برنامه های دینی بی بی سی فعالیت خواهد کرد. شبکه بی بی سی سال گذشته تامی نگرا را از پیروان آئین سیک برای ارائه ترانه های بهشت به عنوان محبوب ترین و پربازده ترین برنامه دینی منصوب کرده بود. سخنگوی کلیسای انگلیکان انگلستان اعلام کرد که انتصاب عقیل احمد به واسطه خروجی های وی مورد قضاوت قرار خواهد گرفت نه مذهب وی. کریستینا ریس از اعضای شورای اسقفها اظهار داشت: عقیل احمد فردی حرفه ای و قابل احترام است و سوابق ثبت شده ای از تولید برنامه دربار دین و اخلاق دارد. عقیل احمد در گذشته ستادی را در حمایت از حضور پررنگ تر اسلام در رسانه ها تشکیل داده بود. وی همچنین عضو تراست رانیمید است که تکثرگرایی فرهنگی را ترویج می کند.

اسلام هراسی جرمی علیه بشریت است

کرد: اسلام هراسی جرمی علیه بشریت است و سیاستی براساس آن نادرست و مخرب است. من شخصا تلاش می کنم که محافل بین المللی این مسئله مهم را درک کنند. رجب طیب اردوغان در این رابطه دانمارک را در رابطه با بحران کاریکاتورها مورد انتقاد قرار داد و اظهار داشت: دیدیم که این کار به مستمسک آزادی بیان در ارتباط با بحران کارکاتورها انجام شد. بحران بین المللی که تنها به یک فرهنگ ضربه زد. این سیاستها راه به جایی نمی برند مگر اینکه تنها جرقه را به آتش تبدیل می کنند. اگر مرزهای آزادی بیان را به خوبی تعریف کنیم چنین رویدادهای ترازکی رخ نخواهد داد. ما باید تعصبات تاریخی خود را کنار بگذاریم در غیر این صورت با شکست مواجه خواهیم شد. بارداک اوغلو نیز طی سخنرانی خود اشاره کرد که این نشست باز تولید دانش دینی و احیای آن تمرکز کرده و باورهای شایع را در اوراسیا مورد اشاره قرار داد و گفت: طی یک قرن گذشته که الحاد و سایر ایدئولوژیها و ذهنیتها علیه دین در اوراسیا شکل گرفته، به تعطیلی آموزش دینی و تسهیلات آموزشی، بی بهره کردن سازمانهای دینی از مایملک خود به جدایی روابط با گذشته و هجوم بیگانگان و اطلاعات بیگانه به میراث دینی منتهی شده است.

نخست وزیر ترکیه در هفتمین گردهمایی شورای اسلامی اوراسیا با تأکید بر ضرورت درک اسلام هراسی از سوی محافل بین المللی به عنوان جرمی علیه بشریت گفت: برای درک صحیح این موضوع باید تعصبات تاریخی را کنار بگذاریم. نخست وزیر ترکیه طی سخنرانی در جمع رهبران دینی شورای اسلامی اوراسیا در مراسم افتتاحیه اظهار داشت که نمی توان تصور کرد انسانی که در پرستش خداوند خضوع دارد بتواند انسان دیگری را به هر دلیلی به قتل برساند. وی همچنین با اشاره به کشتار فاجعه آمیز ۴۴ نفر از مردم از جمله زنان و کودکان در ماردین، ترکیه گفت: این رویداد را به هیچ وجهی نمی توان توضیح داد ما نمی توانیم رویدادهای افغانستان و عراق را درک کنیم، بنابراین چگونه می توانیم این رویدادها را توضیح دهیم. این شورا باید پاسخهایی برای چنین پرسشهایی پیدا کند. اردوغان همچنین با اشاره به اینکه تفاوتها فرقه ای گاهی به تفرقه های شدید چون خونریزی منتهی می شود گفت: فرقه ها نباید ما را از یکدیگر دور کند، فرقه ها تنها تجلی اختلاف عقیده های کوچک هستند. اگر روی این مسئله تأکید و تمرکز کنیم در آن صورت خود را در میان مناقشات دینی خواهیم یافت و بهای سنگینی باید در ازای آن پرداخت کنیم. نخست وزیر ترکیه تصریح

پرهیز از افراط و تفریط در اصلاح الگوی مصرف

علیرضا سلطانی

واکنش و برخورد بخشی، سلیقه‌ای و غیرکارشناسی با مقوله اصلاح الگوی مصرف این نگرانی را افزایش داده که این مقوله از هدف و نیت واقعی خود منحرف شده و بیش از آنکه سرآغاز تحول بزرگ اقتصادی و فرهنگی در کشور شود، صرفاً هزینه‌های کشور را بدون دربرداشتن نتایج واقعی افزایش دهد. واکنش و برخورد بخشی، سلیقه‌ای و غیرکارشناسی با مقوله اصلاح الگوی مصرف این نگرانی را افزایش داده که این مقوله از هدف و نیت واقعی خود منحرف شده و بیش از آنکه سرآغاز تحول بزرگ اقتصادی و فرهنگی در کشور شود، صرفاً هزینه‌های کشور را بدون دربرداشتن نتایج واقعی افزایش دهد. افراط و تفریط همواره از

آفت‌های اقتصاد ایران قلمداد می‌شود. تسری این مسئله به مقوله اصلاح الگوی مصرف این نگرانی را دامن زده که عملاً این سیاست راهبردی از همان ابتدا خلع سلاح شود و به سرنوشت دیگر سیاست‌های راهبردی کلان و توسعه‌ای کشور دچار گردد. طیف وسیعی از واکنش‌ها، آنقدر دامنه و حوزه این سیاست را وسیع و گسترده می‌بینند که عملاً با پیچیده کردن موضوع و گم شدن در مسیرهای انحرافی، زمینه‌های اجرای آن را از همان ابتدا از بین می‌برند. از سوی دیگر، طیفی دیگر موضوع را آنقدر محدود و کوچک می‌نگرند و آن را به حوزه‌های کوچک و جزئی تقلیل می‌دهند که ارزش و اهمیت مسئله را زیر سؤال می‌برند. واقعیت این است که اصلاح الگوی مصرف

آینده کشور ایجاد کند. مصرف بهینه این کالاها و خدمات از سوی مردم، هم به اقتصاد ملی در حال توسعه کمک می‌کند و هم بستر ساز رفاه عمومی از طریق ایجاد سازوکارهای پایدار اقتصادی است. بنابراین، اصلاح الگوی مصرف باید از حوزه‌ها و بخش‌هایی آغاز شود که دارای ویژگی مهم است: اول، مشمول یارانه کلان دولتی است و دوم مشمول قیمت‌گذاری دولتی است. در واقع، با هدفمند کردن یارانه‌ها و حذف قیمت‌گذاری دولتی، اقدام اساسی و اولیه برای بهینه‌سازی مصرف برداشته می‌شود. این مهم با توجه به نهادینه شدن الگوها و رفتارهای نادرست در اقتصاد ملی بسیار سخت، پرهزینه و زمان‌بر است. در واقع اجرای این سیاست باید در ۲ سطح مدیریت کلان با بهره‌گیری از تمامی ابزارها و امکانات موجود به ویژه ساختارهای قانونی موجود نظیر سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و طرح هدفمند کردن یارانه‌ها با هدف تحول ساختار اقتصادی و همچنین سطح عمومی از طریق فرهنگ‌سازی و آموزش شیوه‌های مدیریت اقتصاد خانواده مورد توجه قرار گیرد.

مقوله‌ای بسیار وسیع و گسترده است که در حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی و همچنین در ابعاد مختلف زندگی مردم و بخش‌های اقتصادی و مدیریتی عملیاتی می‌شود. لازمه اجرای این سیاست راهبردی، در گام اول شناخت موضوع و پی بردن به اهمیت و جایگاه مصرف در توسعه اقتصادی و رفاه عمومی است. اصلاح الگوی مصرف به معنای مصرف نکردن نیست بلکه بهینه‌شدن مصرف با لحاظ مجموع شرایط و توانمندی‌های اقتصادی کشور است. از منظر ادبیات اقتصادی، مصرف بالا و در عین حال اقتصادی و درست لازمه توسعه و رشد اقتصادی است. بدون مصرف، بخش‌های تولید و عرضه کالا و خدمات موضوعیت و حیات ندارد و با ضعف تولید بیکاری و فقر دامنگیر کشور می‌شود. بنابراین در کنار تشویق تولید باید بازاریابی و زمینه‌های مصرف کالاهای تولید شده را نیز تشویق کرد. البته باید توجه کرد که تولید نیز باید اقتصادی و منطقی باشد. تولید منطقی و اقتصادی، بازار مصرف خود را نیز پیدا می‌کند. بنابراین الزام اول، درک این واقعیت است که اصلاح الگوی مصرف در خلأ و بدون توجه به تولید و عرضه صورت نمی‌گیرد؛ چه بسا در برخی بخش‌ها با هدف کمک به اقتصاد ملی باید مصرف بیشتر را تشویق کرد. اما باید به این واقعیت مهم نیز اعتراف کرد که هزینه‌ای که اقتصاد ملی بابت مصرف برخی کالاها و خدمات می‌پردازد، بسیار زیاد، غیرمتعارف و ناعادلانه است؛ هزینه‌ای که نهایتاً پرداخت‌کننده آن مردم هستند. در واقع ثروت کشور آگاهانه و ناعاگاهانه به دلیل ضعف مدیریت مصرف به سرعت در حال از بین رفتن است؛ ثروتی که باید به سرمایه پایدار کشور تبدیل شود و با مدیریت آن ارزش افزوده بالا برای نسل‌های کنونی و

دل ارتحال عشق را باور ندارد...

وقتی شنیدیم که عارف روشن ضمیر واصل، ارزشندترین گوهر جهان تشیع، حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد تقی بهجت فومنی به وصال معبود شتافته و دلداد گانش را از فیض حضور محروم کرده، فقط چشمانمان بلکه دل‌هایمان نیز گریست و هنوز ارتحال عشق را باور ندارد... قلب دقایق می‌زند، تانیه‌ها به سختی می‌گریزند، لیل و القدر است و دربهای آسمان گشوده، جدالی است سخت میان عرش و زمین... و چشم‌هایی که دریا می‌گریند و دست‌هایی که به تمناست... ما را چه می‌شود؟! که خورشید فروزان شهرمان فومن، فغان و دعا را دیگر به نازی نمی‌خورد. دیگر التماس را جایی نیست... دیگر دعا را به ملکوت نمی‌برند... آمین‌ها بی استجابتی می‌شوند و تو... آری تو سبکبار، پرواز را برگزیدی... چون خطاب آمد، یا اینها نفس المطمئنه ارجی... اما... بگذار دل از داغ پیر خود بگرید در خلوت شب، پیر میر خود بگرید بگذار دل تنها شود، تنها بنالد از داغ هجران گل زهرا بنالد بگذار تا دریا بنایم دامنه را بر تن بپوشانم سیاه پیرانم را بگذار تا چشمان خونبارم، بار بار جز گریه کردن، چاره دیگر، ندارد آن کس که ما را با خدا، نزدیک تر کرد دل کند از ما، سوسو معبودش سفر کرد دلداده عشق تو هستم تا همیشه از باده عوقی تو، هستم تا همیشه ای دل زمین و آسمان بی آفتاب است زین داغ، حرف سینمه ما یک کتاب است...

انتخابات، جوانان؛ وظایف یک نسل

آنچه مسئولیت نسل پرتلاش، با نشاط و سازنده جوان کشور بویژه در مقطع کنونی است، تلاش برای تحقق پیشرفت در همه سطوح و عدالت در همه زمینه‌ها در دهه چهارم حیات پرپرکت انقلاب اسلامی است. این مأموریت بزرگ و اساسی را که رهبری معظم انقلاب حضرت آیت الله خامنه‌ای در دیدار اخیرشان با نخبگان جوان، به آنها به عنوان نمایندگان نسل جوان کشور ابلاغ فرمودند، نشان از توجه و امید ویژه نظام و رهبری آن به جوانان و نقش و سهمی است که این نسل پرنشاط و در عین حال مسئول، باید در اداره امور آینده کشور بر عهده بگیرد که انتخابات پیش روی ریاست جمهوری و سهم بزرگ جوانان در آن، از جمله آنهاست. برطبق آمار بیش از ۶۰ درصد جمعیت کنونی ایران را جوانان تشکیل می‌دهند که بسیاری از آنها روزهای پرشور مبارزه برای پیروزی انقلاب اسلامی و همچنین روزهای پر از ایثار و گذشت و فدکاری در هشت سال مقاومت همه جانبه یک ملت در برابر همه ی قوای کفر و استکبار را ندیده اند ولی با این همه، نسلی مومن، صادق و پرتلاش هستند. این نسل ماشاالله پرتعداد، بزرگترین سرمایه انسانی برای جمهوری اسلامی ایران در مسیر توسعه و پیشرفت و سازندگی است و ایران امروز مخترک است که با همت همین جوانان و با راهنمایی پیران خرد و اندیشه، در جایگاهی شایسته از علم و فن و در عین حال معنویت در سطح جهان و منطقه نشسته است. در افق از توسعه و پیشرفت در منظر مقام معظم رهبری که در برآمده بیست ساله توسعه کشور مدون و سازمان یافته است، ایران باید به جایگاهی در علم و دانش و فن برسد که در منطقه قدرت اول، و در سطح جهانی حداقل! از قدرتهای برتر و ممتاز باشد. تحقق چنین مہمی علاوه بر سرمایه ارزشمند نیروی انسانی، برای محقق شدن پیش نیازهایی را می‌طلبد که از مهمترین آنها نگاه برآمد به آینده و تلاش بی وقفه و برنامه ریزی صحیح و اصولی در مسیر تولید اندیشه نو است که آنرا راه و مسیر آینده می‌نامیم. در مقابل این راه بپراهمه‌هایی نیز وجود دارد که باید متوجه باشیم در آنها نغیبتیم که از آن جمله دنباله روی از ظواهر غربی و ناامید و مایوس بودن

نسبت به آینده‌ای روشن است که آنرا با توکل به خدا و همت همه ی ایرانیها و بخصوص جوانان، دنبال می‌کنیم. واقع بینی به ما می‌گوید که در سایه سعی و تلاش و استقامت و بردباری خواهیم توانست به آنچه سعادت دنیا و آخرت ما را تامین می‌کند برسیم. باید باور کنیم که خداوند هیچگاه یک دسته از انسانها را به عنوان انسانهای صاحب پیشرفت نیافریده است و همانطور که قرآن کریم می‌فرماید انسان در سایه تلاش و همت و جهد است که به پیشرفت و سعادت می‌رسد. این جمله از مهاتما گاندی رهبر استقلال هند است که گفت: به هر آنچه خواهی، می‌رسی! به شرطی که شدیداً خواهان آن باشی. پیشرفت در همه سطوح و عدالت در همه زمینه‌ها را به خواسته شدید و محور توجهات خود در انتخابات پیش روی تبدیل کنیم و با آنکا به خداوند تبارک و تعالی به آینده کاملاً امیدوار باشیم.

گفتمان نو در حوزه فرهنگ

■ غلامرضا بصیر نیا

انديشمندان علوم اجتماعي و علوم انساني در نظريه پردازي از تمثيلهاي حوزه‌اي براي حوزه ديگر استفاده مي‌کنند. نظريه پردازان از طبيعت براي توضيح امور جامعه و از جامعه براي توضيح طبيعت الگو برداري مي‌کنند. هرچه انسانها خلقيت خود را بيشتري به کار مي‌گیرند و تکنولوژی و ابزارهاي جديدي مي‌سازند به همان اندازه از مفاهيم نويني براي بيان مقصود و نظريه خود بهره مي‌برند. مفاهيمي نظير زرينا، روبنا، فوندا نسيون، ارگانیک و... از جمله مفاهيم حوزه‌هاي مهندسي و پزشکی براي بيان مقصود در حوزه علوم اجتماعي بوده‌اند. طرح مهندسي فرهنگي در چند سال اخير نيز از اين دسته از مفاهيم است. اما اينکه چه عامل يا عواملی باعث خلق اين مفهوم گرديد و الزامات انجام اين بحث چيست نياز به توضيح بيشتري دارد. کشورهاي غربي که از قرن ۱۵ ميلادي تهاجم نظامي خود را براي کسب ثروت و منابع ممالک شرق آغاز نمودند تا دهه‌هاي پاياني قرن ۲۰ با استفاده از روش نظامي و داد و سندهاي ناعادلانه اقتصادي به تاراج منابع شرق پرداختند، اما فشارهاي عظيم ملتها براي کسب استقلال طی دهه‌هاي ۰۷-۰۳-۲۰ قرن ۲۰ سبب خروج سلطه گران از ممالک شرق شد. يافتن روشي جايگزين براي استمرار روند گذشته، دغدغه‌اي بود که مدام در اندیشه سلطه گران پرورنده می‌شد. و در همين راستا بود که فاز تهاجم از حالت نظامي تغيير کرد و رنگ و بوي فرهنگي يافت. پيشرفت ابزارهاي ارتباطي و اطلاعاتي در چند دهه گذشته توان بيشتري را براي کشورهاي غربي جهت دستيابي به اهداف و مقاصدشان فراهم ساخت و آنها نهايت تلاش خويش را جهت بهره برداري و دستيابي به اهدافشان به کار بستند. در همين راستا جهاني سازي به جاي جهاني شدن به ويژه از طرف دولت امريکا در دستور کار قرار گرفت. در واکنش به همين تلاشها بود که صنايع از فرهنگ ملي به شکل‌هاي گوناگون مورد توجه ممالک شرقي و تمامي کشورها مورد تهاجم قرار گرفت. مهندسي فرهنگي نيز که در چند سال اخير از طرف مقام معظم رهبري در ديدارهاي سالانه ايشان با اعضاء شورا عالی انقلاب فرهنگي مکرر مورد تاکيد قرار گرفته است در حقيقت تلاش در جهت تقويت عناصر و مؤلفه‌هاي اصلي فرهنگ اسلامي و ملي کشور ما و پاسداشت آن در برابر نفوذ و تأثير فرهنگ مخرب غربي در پرتو چينش مناسب و تعيين جايبگاه صحيح تمامي ابعاد، مؤلفه‌ها و ويژگي‌هاي فرهنگي جامعه ما است و دستيابي به نتيجه در خور اين تلاش‌ها، نيازمند طرح مهندسي فرهنگي است و در اين طرح توجه به چند نکته ضروري می‌نمايد:

۱- در صحنه مهندسي فرهنگي با چند سطح روبرو هستيم که در بالاترين سطح، آرمانها و اهداف قرار دارند که کاملاً بر اساس

تنظيم سياست‌هاي مناسب به آنها دست يابند. اما در سطح اول طرح مهندسي فرهنگي سياست‌هاي کلي فرهنگي جاي می‌گیرند که ناظر به آن آرمانها و اهداف هستند و دستيابي به آنها زماني ممکن می‌گردد که هم در سياست‌هاي کلي ساير حوزه‌هاي جامعه و هم در سطوح پايين تر به شکل قوانين، آيين نامه‌ها، بخشنامه‌ها و در قالب راهکارهاي کوتاه مدت، ميان مدت و بلند مدت طراحی گردند. مجموعه اين طرح که از بالا ترين سطح تا پايين ترين سطح را شامل می‌شود نقشه مهندسي فرهنگي کشور را تشكيل می‌دهد.

۲- دستيابي به اهداف مهندسي فرهنگي به عنوان پيش زمينه و مقدمه، نيازمند رصد فرهنگي و شناخت صحيح از تمامی ابعاد، ويژگي‌ها، مؤلفه‌ها، مسائل و مشکلات فرهنگ ملي و همچنين جريانات فرهنگي روز در سطح جهان و ارزيايي تأثير آنها بر فرهنگ ملي است. در کنار اين شناخت دقيق، ارزيايي جريانات فرهنگي در سطوح ملي و بين المللي در حداقل ۳ دهه آینده و لحاظ نمودن آنها در طرح مهندسي فرهنگي از الزامات اصلي بحث مهندسي فرهنگي است.

۳- درک درست از ميزان جمعيت کشور، ترکيب جمعيتي، هرم سني، ميزان جمعيت شاغل و نوع اشتغال آنها در بخش‌هاي مختلف، سطوح تحصيلات، تعداد مراکز فرهنگي خارج از حيطه و نفوذ دولت، ميزان صنعتي شدن کشور و... کمک شاياني در جهت دستيابي به اهداف ترسيم شده می‌نمايد.

۴- شورا عالی انقلاب فرهنگي به عنوان مغز متفکر و مرکز اصلي مهندسي فرهنگي بايد با تعيين یک ساختار مناسب و شاخص‌هاي دقيق ضمن فراهم کردن زمينه اجرائي طرح مهندسي فرهنگي، ارزيايي مستمری از روند انجام طرح مهندسي فرهنگي به عمل آورده و با اعمال مهندسي همزمان دستيابي به اهداف متعالی را تحقق بخشد. مطمئناً اجرائي دقيق نقشه مهندسي فرهنگي کشور به کاهش فعاليت‌هاي موازی و تداخل کارکرد برخی از سازمان‌ها و نهادهاي فرهنگي و هماهنگ سازي بيشتري آنها خواهد انجاميد و ضمن تقويت دستاوردهاي هريك از آنها توسط سازمان‌هاي ديگر، تحول اساسي در فعاليت و بهره‌وري سازمان‌هاي فرهنگي و تعالي فرهنگ کشور را به بار خواهد آورد. تبديل موقديت فرهنگي به يکي از گفتمان‌هاي غالب در جامعه و ايجاد اجماع نظر در بين نخبگان سبب فراهم شدن زمينه لازم جهت تهيه طرح دقيق مهندسي فرهنگي می‌گردد. برگزاری همایش ملي مهندسي فرهنگي گامي در اين راستاست.

مهندسي فرهنگي در يک نگاه

■ دکتر محمد رضا مخبر دولتی
(ديپير شورا عالی انقلاب فرهنگي)

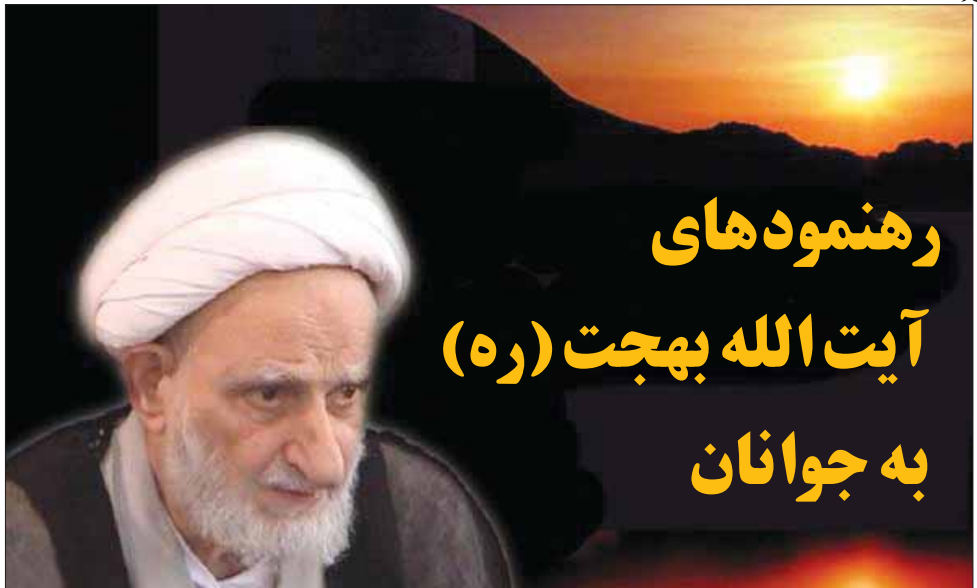
چندي است که پيرو رهنمودهاي مقام معظم رهبري در ديدار اعضاء شورا عالی انقلاب فرهنگي با معظم له، مهندسي فرهنگي به عنوان مفهوم جديد در دايره توجه صاحب نظران فرهنگي کشور قرار گرفته است. شايد بتوان با کمی اغماض، مهندسي فرهنگي را باز توليدي از انقلاب فرهنگي دانست. چرا که انقلاب فرهنگي درصدد ايجاد تحول اساسي در ارزش‌ها، عقايد، هنجارها و نهادهاي بازمانده از رژيم دست نشانده شاهنشاهي و جاگزيني عناصر فرهنگ اسلامي و اصيل ملي می‌باشد. مهندسي در رويکرد علمي فعاليتي است که به اصلاح و نوسازي سيستم‌هاي می‌پردازد و فضاي فعاليت مديريتي را بهبود و ارتقاء می‌بخشد. بنا بر اين مهندسي فرهنگي را می‌توان تلاشي براي اصلاح و نوسازي عناصر فرهنگي نظام اجتماعي کشور دانست. در چنين شرايطي است که می‌توان انتظار داشت هدايت و نظارت بر حرکت فرهنگ به سوی نقطه مطلوب در سايه مهندسي فرهنگي تحقق يابد. هرگونه تلاش علمي براي طراحی نظام مهندسي فرهنگي کشور بايد پاسخگويي به محورهاي ذيل را در دايره توجه خود قرار دهد:

الف - تعامل حوزه فرهنگ با ساير حوزه‌هاي جامعه: در هر جامعه‌اي حوزه‌هاي فرهنگ، اقتصاد، سياست و اجتماع در ارتباط تنگاتنگ با يکديگر بوده و بر همدیگر تأثير عميقي می‌گذارند. از آن جا که به تغيير بنیانگذار کبير جمهوری اسلامي ايران، حضرت امام خميني(ره)، انقلاب ما یک انقلاب فرهنگي می‌باشد، بنا بر اين در چين رويکردي، فرهنگ ستون اصلي قرارگاه مديريت کشور محسوب می‌شود. هرگونه تلاش براي دستيابي به توسعه اقتصادي، سياسي و اجتماعي بدون توجه به ابعاد فرهنگي آن در درازمدت محکوم به شکست خواهد بود. نقش فرهنگ آموزش و ترويج ارزشها و رفتارها، مورد نياز عرصه‌هاي چون سياست، اقتصاد و اجتماع می‌باشد. از سوی ديگر تصميم‌هاي اتخاذ شده در اين حوزه‌ها تأثير قابل توجهي در عرصه فرهنگ دارند. در مهندسي فرهنگي کشور

جايبگاه فرهنگ بايد به گونه‌اي ترسيم شود که جهت اصلي و غايت نهايي سياستگذاري در کليه حوزه‌هاي نظام اجتماعي را تعيين نمايد. در چنين الگوي اخلاق و ارزش‌هاي ديني، پايه و اساس کليه تلاش‌هاي جامعه‌بنري را تشكيل می‌دهد.

ب- فرهنگ اسلامي، ملي و مدرن: فرهنگ کشور ما بر اساس شرايط تاريخي و جغرافيايي، در اثر ارتباط و تعامل سه فرهنگ مهم اسلامي، ملي و جهاني شکل گرفته است. از سوی ديگر برخورداري از سابقه تمدني چند هزار ساله، سهم قابل توجهي از باورها و هنجارهاي اين مرز و بوم را در قالب فرهنگ ملي به خود اختصاص داده است. در اين بين نبايد از تأثير فرهنگ سومي که در قالب ظاهر رسانه‌هاي مدرن و ارتباطات فرهنگي و با هدف تهاجم فرهنگي وارد جامعه ايراني می‌شود، غافل بود. تعيين سهم و چگونگي تعامل هر یک از اين فرهنگ‌ها در شکل دهی فرهنگ عمومي از جمله رسالت‌هاي مهندسي فرهنگي به شمار می‌رود.

ج - تبين جايبگاه فرد و جامعه در مهندسي فرهنگي: مؤلفه‌هاي اصلي فرهنگ را می‌توان در چهار گروه کلي ارزشها، عقايد، هنجارها و نمادها قرار داد. تبلور مجموعه اين چهار جزء در هر فرد شکل دهنده ذهنيت او از یک سو و رفتار او از سوی ديگر است. مجموعه پيش‌ها و کنش‌هاي افراد جامعه انساني، وجدان جمعي و کنش‌هاي اجتماعي را تشكيل خواهد داد که تأثير آن دوباره بر روی تک‌تک افراد جامعه انعکاس پيدا خواهد نمود. تبين نقش و جايبگاه فرد و جامعه و تأثيرگذاري آنها بر يکديگر از جمله موضوع‌هاي مهم و مورد توجه در مهندسي فرهنگي می‌باشد. موارد مذکور نگاهی گذرا به مفهوم مهندسي فرهنگي بود که تحقق هر یک از اين محورها نياز به تلاش‌هاي علمي و مطالعات فراوان محققين کشور دارد. از آن جا که هر یک از اين حوزه‌ها از متغيرهاي متعددي تشكيل شده است که بطور مداوم در حال تحول و پويايي می‌باشند، هرگونه تلاش علمي براي تحقق مهندسي فرهنگي بايد مستمر و هوشمندانه باشد تا با رصد تغييرات نوظهور هر یک از اين حوزه‌ها؛ طراحی‌هاي لازم براي بهينه سازي هر چه بيشتري نظام فرهنگي کشور را انجام دهد.

رهنمودهای آیت الله بهجت (ره) به جوانان

همین که انسان بداند که خدا می داند، کار تمام شد، دیگر معطل نباشد، همه چیز را تا به آخر می فهمد [که] چه باید بکند و چه باید نکند، از چه منتفع می شود و از چه متضرر می شود، [خداوند] ما را می بیند. نوجوانها و جوانها باید منتف باشند که همچنانی که خودشان در این سن هستند روز به روز به سن بالای می روند، علم و ایمانشان هم باید همین جور باشد، مطابق این باشد، معلوماتشان، از همان کلاس اول علوم دینی، به بالا بروند، ایمانشان ملازم با همین علمشان باشد. باید بدانید اینکه ما مسلمانها، امتیازی از غیر مسلمانها نداریم الا به قرآن و عترت، و الا ما هم مثل غیر مسلمانها می شویم. اگر ما قرآن نداشته باشیم، مثل غیر مسلمانها هستیم، اگر ما عترت را نداشته باشیم، مثل مسلمانهایی که اهل ایمان نیستند هستیم. باید منتف باشیم روز به روز در این دو امر ترقی بکنیم. همچنان که سن ما به بالا می رود، معلومات ما هم در همین دو امر، بالا بروند. این طرف، آن طرف نروند و الا کم می شود، گمش نکنند؛ گمراهش نکنند؛ این دو اصل اصل را از اینها نتوانند بگیرند. ما می گوئیم: اگر می گوئید! اسلام درست نیست [و] شما قرآن را قبول ندارید، [پس] مثل قرآن بیاورید، یک سوره ای مثل قرآن بیاورید. هم گوئید: نه، نمی توانیم بیاوریم و نمی آوریم و مسلمان هم نمی شویم! این ادعا و این کلام، جواب ندارد، برای اینکه می گوئید: ما می دانیم و عمل نمی کنیم. همچنین کسانی که صورتاً با قرآن هستند و با عترت نیستند، به اینها می گوئیم که این آثار عترت؛ این فضائل عترت؛ این ادعیه اینها؛ این احکام اینها؛ این خطب اینها؛ این رسائل اینها؛ این هیچ البلاغه؛ این صحیفه سجادیه؛ در مقابلین عترت، مثل اینها را بیاورید! اگر آوردید، ما دست بر فردا از غیر مستقیم همین پول را از ما می گیرند و یک پایی هم بر سر ما می آورند. اینها به ما وفا نمی کنند؛ خودشان استفاده شان را از ما بگیرند، دیگر کار ما را می سازند. بالاخره باید منتف باشیم قرآن را یاد بگیریم، الفاظش را یاد بگیریم که از غلط، محفوظ باشد. آنچه را که می دانیم، قرآنش را تصحیح کنیم، تحویدش را تصحیح کنیم، در نماز زمان صحیح القراءه باشیم. و همچنین تفسیرهای آسان و ساده را که فارسی زانیم، بدانیم؛ [یک] تفسیر فارسی پیدا کنیم که از روی آن سهل باشد ما قرآن را بفهمیم؛ مثلاً منتهج الصاهبین را کم و بیش مطالعه کنیم، بلکه از اول تا به آخر، چون کتاب فارسی است و کتاب خوبی هم هست. اگر بهتر از او پیدا بکنیم عیب ندارد، اما کجا پیدا شود بهتر از او که معتبر باشد؟ حفظ کنیم قرآن را که همیشه با ما باشد، ما و با باشیم، تحسن بکنیم به قرآن، تحفظ بکنیم به قرآن، وسیله حفظمان در متن و شدائد دنیا قرار دهیم. از خدا بخواهیم که از قرآن ما جدا نکند، همچنین از خدا بخواهیم ما را از عترت جدا نکند که عترت با قرآن است و قرآن هم با عترت است، اگر کسی یکی از این دو تا را ندارد هیچ کدام را ندارد. منتف باشیم دروغ به ما نگویند و دروغ خودشان را به ما نفرروشند! از مردم دنیا، دروغ را نخریم! ما از عترت و قرآن نمی توانیم دوری کنیم؛ اگر دوری کردیم، در دامن گرگها می افتم، [و] خدا می داند آیا بعد از دستنجات می یابیم؟ بعد از

اینکه سرها شکست و دستها بریده شد و بالاها به سر ما آمد. منتف باشید! از این دو اصل کسی را بیرون نزنند. شما مدرسه می روید، معلم خودتان را منتف باشید در صراط مستقیم باشد. اگر معلم را با رشوه و غیر رشوه، منحرف کردند دیگر کار بچه ها زار است، چرا؟ به جهت اینکه او، از راه مستقیم یا غیر مستقیم، باطل خودش را به بچه ها می فروشد، به این بچه ها می خوراند. منتف باشید! خیلی احتیاط بکنید! احتیاط شما هم فقط در همین است که از یقین، تجاوز نکنید، بلکه امروز بزرگها هم همین جورند، باید خیلی سعی بکنید که غیر یقین راه داخل یقینات ما نکنند، آب را توی شیر ما نریزند! اگر یک نفر، هزار کلمه حقی گفت، این هزار کلمه را خوب تأمل بکنیم، و از او بگیریم، بعد تأمل کنیم [که] هزار و یکم هم درست است! [یا] نه آن ظن است، یقین نیست. هر کلمه ای از هر کسی شنیدید، دنبال این بروید که آیا این صحیح است، نام است، مطابق با عقل و دین هست، یا نه؟ [و بدانید که] در وقتی [که] ما خلوت کردیم [خداوند] مطلع است، وقتی جلوی مردم هستیم مطلع است، حرف می زنی مطلع است، ساکنیم مطلع است. همین که شخص مطلع شد: [که] صاحب این خانه، صاحب این عالم، از هر فردی، به تمام افعال و تروک، به تمام نواها، مطلع شد، آنچه که نیت کرده و می کند، آنها را هم مطلع است؛ بلکه نیت خیر را می نویسد؛ نیت شر را نمی نویسد تا شر مخفی نشده؛ توبه هم که محقق شد، یک مقدار صبر می کند تا ببیند، توبه می کند یا نه، برمی گردد یا نه؟ کار تمام است. مقصود، همین که انسان بداند که خدا می داند، کار تمام شد، دیگر معطل نباشد، همه چیز را تا به آخر می فهمد [که] چه باید بکند و چه باید نکند، از چه منتفع می شود و از چه متضرر می شود، [خداوند] ما را می بیند. [یا] می توانیم [با] اینکه سر سفره او نشسته ایم، با مهدیگر نزاع بکنیم؟ [مثلاً] آن غذا را من جلوت دیدم، من باید بخورم؛ او می گوید من اول این را برداشتم، من باید این غذا را بخورم، سر این دعوا بکنیم و مقاتله بکنیم؟! تمام این جنگهایی که حکومتها دارند، از همین قبیل است؛ سر سفره کریم نشسته اند، هم می بیند. دستور هم معلوم است که چیست، [خداوند] از چه خوشش می آید، از چه بدش می آید. از آزار به غیر حق، بدش می آید؛ از احسان به حق در جایش، خوشش می آید، همه اینها را می داند و ما هم می دانیم که او این دستور را داده و اینها را می داند و می بیند، آیا این کار [ها] را می کنیم؟ آدم جلوی یک نفر آدم عدل هر گونه معصیت نمی کند، با اینکه شخص عادی است شاید قدرت من از او بیشتر باشد نتواند به من [آن] کاری کند، اما همین قدر به من بدبین می شود، با من بد می شود، یک وقتی اگر فرصت پیدا کرد کار ما را تصفیه می کند. اما خدا که این جور نیست، خدا قادر است و عالم است و دستور هم داده و می داند چه کسی می داند و چه کسی نمی داند، همه اینها را می داند. [یا] جلوی او می توانیم مخفی بکنیم، یا نه آشکار کنیم طوری نمی شود، نمی تواند کاری بکند، آیا این جور است؟ [یا] هیچ فایده برای ما دارد، [یا] می توانیم مخفی کنیم؟ انسان، یا غیر انسان - مکلف - به جایی شقاوتش می رسد که اصلاً این مطالب کاتب به گوشش نخورد که خدایی داریم بیناست، شنواست، داناست، قادرست، رحیم و کریم است. قادرست که سر سوزنی اگر در راه او صرف بشود، مزدش را بدهد، یک همچنین [خدایی است]. در انجیل برنابا - که ارب انجیل به صحت

است - نوشته شده که حضرت عیسی علیه السلام برای ابلیس شفاعت کرد، خدا این مدتها عبادت تو را می کرد، تعلیمات می کرد، فلان می کرد، بیا از گناهانتش بگذر با مستقیم باشد. اگر معلم را با رشوه و غیر رشوه، منحرف کردند دیگر کار بچه ها زار است، چرا؟ به جهت اینکه او، از راه مستقیم یا غیر مستقیم، باطل خودش را به بچه ها می فروشد، به این بچه ها می خوراند. منتف باشید! خیلی احتیاط بکنید! احتیاط شما هم فقط در همین است که از یقین، تجاوز نکنید، بلکه امروز بزرگها هم همین جورند، باید خیلی سعی بکنید که غیر یقین راه داخل یقینات ما نکنند، آب را توی شیر ما نریزند! اگر یک نفر، هزار کلمه حقی گفت، این هزار کلمه را خوب تأمل بکنیم، و از او بگیریم، بعد تأمل کنیم [که] هزار و یکم هم درست است! [یا] نه آن ظن است، یقین نیست. هر کلمه ای از هر کسی شنیدید، دنبال این بروید که آیا این صحیح است، نام است، مطابق با عقل و دین هست، یا نه؟ [و بدانید که] در وقتی [که] ما خلوت کردیم [خداوند] مطلع است، وقتی جلوی مردم هستیم مطلع است، حرف می زنی مطلع است، ساکنیم مطلع است. همین که شخص مطلع شد: [که] صاحب این خانه، صاحب این عالم، از هر فردی، به تمام افعال و تروک، به تمام نواها، مطلع شد، آنچه که نیت کرده و می کند، آنها را هم مطلع است؛ بلکه نیت خیر را می نویسد؛ نیت شر را نمی نویسد تا شر مخفی نشده؛ توبه هم که محقق شد، یک مقدار صبر می کند تا ببیند، توبه می کند یا نه، برمی گردد یا نه؟ کار تمام است. مقصود، همین که انسان بداند که خدا می داند، کار تمام شد، دیگر معطل نباشد، همه چیز را تا به آخر می فهمد [که] چه باید بکند و چه باید نکند، از چه منتفع می شود و از چه متضرر می شود، [خداوند] ما را می بیند. [یا] می توانیم [با] اینکه سر سفره او نشسته ایم، با مهدیگر نزاع بکنیم؟ [مثلاً] آن غذا را من جلوت دیدم، من باید بخورم؛ او می گوید من اول این را برداشتم، من باید این غذا را بخورم، سر این دعوا بکنیم و مقاتله بکنیم؟! تمام این جنگهایی که حکومتها دارند، از همین قبیل است؛ سر سفره کریم نشسته اند، هم می بیند. دستور هم معلوم است که چیست، [خداوند] از چه خوشش می آید، از چه بدش می آید. از آزار به غیر حق، بدش می آید؛ از احسان به حق در جایش، خوشش می آید، همه اینها را می داند و ما هم می دانیم که او این دستور را داده و اینها را می داند و می بیند، آیا این کار [ها] را می کنیم؟ آدم جلوی یک نفر آدم عدل هر گونه معصیت نمی کند، با اینکه شخص عادی است شاید قدرت من از او بیشتر باشد نتواند به من [آن] کاری کند، اما همین قدر به من بدبین می شود، با من بد می شود، یک وقتی اگر فرصت پیدا کرد کار ما را تصفیه می کند. اما خدا که این جور نیست، خدا قادر است و عالم است و دستور هم داده و می داند چه کسی می داند و چه کسی نمی داند، همه اینها را می داند. [یا] جلوی او می توانیم مخفی بکنیم، یا نه آشکار کنیم طوری نمی شود، نمی تواند کاری بکند، آیا این جور است؟ [یا] هیچ فایده برای ما دارد، [یا] می توانیم مخفی کنیم؟ انسان، یا غیر انسان - مکلف - به جایی شقاوتش می رسد که اصلاً این مطالب کاتب به گوشش نخورد که خدایی داریم بیناست، شنواست، داناست، قادرست، رحیم و کریم است. قادرست که سر سوزنی اگر در راه او صرف بشود، مزدش را بدهد، یک همچنین [خدایی است]. در انجیل برنابا - که ارب انجیل به صحت

شد، تمام ملائکه، عاجز بودند و عاجز ماندند از اسامی آنها را که خداوند اشاره کرد اسمهای اینها را بگوید، یا خودشان، یا سایر ملائکه، یا سایر اشیا، همه عاجز بودند. [گفتند] ما خودمان از خودمان چیزی نداریم؛ هر چیزی که به ما یاد دادی بلد هستیم و هر چیزی را که یاد ندادی بلد نیستیم. [خداوند] به آدم فرمود: تو بگو! [آدم] تمام اسامی را بیان کرد. حالا که فهمیدی آدم بر تمام ملائکه - با آن همه عظمت ها و اختلاف مراتب در ملائکه - تنفق پیدا کرد و مقدم شد و حال که فهمیدی که آدم بر تو و همه ملائکه مقدم است، باز هم، خجالت نکشیدی، باز هم گفتی: خلقنتی من نار و خلقته من طین. (سوره ص/۷۶)؟ باز هم جای این [حرف] است؟ باز هم نفهمیدی؟ ببینید: میزان، علم و جهل است. خوب، اگر [تا به حال] نفهمیدی که آدم باید [به] آنچه معلوماتش است عمل کند، از حالا توبه کن، افلا حالا بپرس: آیا توبه من قبول می شود یا نه؟ و علی هذا، ببینید چقدر ما غافلیم! چقدر ما به خودمان ظالمیم که واضحات را زیر پا می گذاریم! مطلب همین است، دائر مدار این است که اگر معلومات ما زیر پا نباشد، محمولات ما عملی نشود، کار تمام است. معلومات را نباید زیر پا گذاشت، آدم پشیمان می شود، اگر به معلوماتش عمل کرد، دیگر روشن می شود، دیگر توقف ندارد. اگر دید باز هم توقف دارد، بداند - به طور یقین - بعضی از معلومات را زیر پا گذاشته است، کاشکش ریگ دارد، خوب دقت نکرد که این ریگ را خارج کند: من عمل بما عمل و الله الله علم ما لم یعلم [بخار الانوار، ج ۷، ص ۷۸، ۷۹]. و اللذین جاهلوا فینا لنهینهم سلنا. (سوره عنکبوت/۶۹) و من عمل بما علم کفی ما لم یعلم. (توابع الاعمال، ص ۱۳۴) هیچ کس نیست که بگوید هیچ چیز نمی دانم، [اگر بگوید] دروغ می گوید هر کسی [که] اهت، غیر معصوم بعضی چیزها را میداند و بعضی چیزها را نمیداند؛ آن چیزهایی را که می داند، اگر عمل کند، آن چیزهایی را که نمی داند می فهمد. آن چیزهایی را که می دانید، عمل کنید؛ و آن چیزهایی را که نمی دانید، از حالا توقف کنید و احتیاط کنید تا روشن شود، وقتی به آنها عمل کردی روشن می شود؛ به همان دلیلی که اینها برای شما روشن کرد، آنها را دیگر را هم روشن می کند. علی هذا، ببینید، برای چه توقف داریم. آنچه می دانی بکن و آنچه نمی دانی، احتیاط کن، هرگز پشیمان نخواهی شد. خداوند بر توقیقات همه شما بیفزاید. و خداوند ان شاء الله، سلامتی مطلقه روحیه و جسمیه، به همه که در محرمت فرماید.

و السلام علیکم ورحمه الله وبرکاته

در پرتو ثقلین

قرآن کریم

مؤمن فقط کسانی هستند که چون یاد خدا شود، دلپایشان ترسان می شود و هنگامی که آیات او بر آنان خوانده شود بر ایمانشان می افزاید و بر پروردگارشود توکل می کنند.

سوره انفال، آیه ۲

امام حسین (ع)

ثروتی را که داری اگر به مصرف خودت نرسانی ثروت مال تو نیست، تو از آن ثروت هستی، بنابراین به ثروت خودت امان مده و گرنه او به تو امان نخواهد داد و پیش از آنکه ثروت، تو را به مصرف خود برساند تو آن را به مصرف خویشتر برسان.

بخار الانوار، ج ۷، ص ۱۲۷

گلبانگ مسجد

هفته نامه داخلی

مرکز رسیدگی به امور مساجد

مدیر مسئول و سردبیر:

حسین سبحانی نیا

زیر نظر شورای نویسندگان

نشانی:

تهران، خیابان جمهوری اسلامی

خیابان دانشگاه جنوبی، نرسیده به خیابان آذربایجان،

نیش کوچه عطارد، شماره ۱۸۸

تلفن: ۰۲۲-۶۶۴۹۷۰۲۸

فکس: ۰۲۲-۶۶۴۰۲۹۱۲

تهران: صندوق پستی: ۱۴۱۵۰۴۶۹

کد پستی: ۱۳۱۶۷۱۳۴۹۹

www.omiri.org.net